

Årsrapport
RVTS Nord
2018

1	Innhold	
2	Lederne har ordet	4
3	Organisering.....	5
3.1	Nøkkeltall	6
4	Formidling og informasjon	7
4.1	Nettsider og sosiale medier	7
4.2	Rvts.no – felles nettside	9
4.3	Nyhetsbrev	9
4.4	Offentlige høringer.....	10
4.5	Publikasjoner.....	10
4.6	Media	10
4.7	Skype 4 business	10
4.8	E-læringsprogrammer/kurs.....	10
4.8.1	Flyktning.net	10
4.8.2	Lokalt mot	11
4.8.3	Stø kurs - Traumeforståelse og behandling	11
4.8.4	Når krisen rammer	12
4.8.5	Krisenett Nord.....	12
4.8.6	Vold og seksuelle overgrep mot barn	12
5	Tverretattlig samarbeid og samordning.....	13
5.1	Overordnede samarbeidsmøter – regionalt og nasjonalt.....	13
5.1.1	Kompetanselederforum Nord.....	13
5.1.2	Dialogmøte Nord.....	13
5.1.3	Nasjonalt RVTS ledermøte	13
5.1.4	Møte med direktoratene	13
5.1.5	Forum for fag og kompetanseutvikling i kommunene om psykisk helse og rus.....	14
5.2	Program for folkehelse.....	14
5.3	0-24 samarbeidet og KS sitt læringsnettverk.....	14
5.4	Ungdata.....	14
5.5	Deltakelse i forskning.....	15
6	Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet	15
6.1	Utadrettet aktivitet	15
6.2	Konsultasjon og veiledning	16
6.3	Evaluering og behovsanalyser.....	17
7	Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap	17
7.1	Traumer og traumatisk stress	17
7.2	Psykososial beredskap	17

7.2.1	Child and Adolescent Complex Trauma Society - Cactusnettverket	18
7.3	FN/NATO - veteraner	18
8	Vold og overgrep ("Vold i nære relasjoner")	19
8.1	Samordning av voldsarbeidet (inkludert kommunale handlingsplaner)	19
8.2	Andre satsninger	20
8.2.1	Opptappingsplanen for rusfeltet	20
8.2.2	Kompetanseheving- rus og vold.....	20
8.2.3	Pakkeforløp psykisk helse og rus	20
8.2.4	Satsning på rask psykisk helsehjelp og ACT og FACT	20
8.2.5	Nettbasert kompetanseutvikling	20
8.2.6	SNAKKE.....	21
8.2.7	JEG VET.....	21
8.2.8	Vold mot eldre og andre risikoutsatte voksne.....	22
8.2.9	TryggEst.....	23
8.3	Opptappingsplan mot vold og overgrep.....	23
8.3.1	Arbeid for økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn.....	23
8.3.2	Konferansen «Barndommen følger deg resten av livet»	24
8.3.3	Kommunepsykologer/barnevern/andre tjenester	25
8.3.4	Arbeid for bedre behandlingstilbud til overgripere	25
8.3.5	Sinnemestring	26
8.4	Tidlig inn	26
8.5	Krisesenter	26
8.5.1	Regional og nasjonal krisesenterkonferanse	27
8.5.2	Styrking av krise- og incestsentertilbud i Indre Finnmark og samarbeid om krisesenteroppdraget.....	27
9	Samarbeid med universitet og høyskole.....	27
10	Forebygging av selvmord og selvskading.....	27
10.1	Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord.....	28
10.2	«Plan för suicidprevention bland samer i Norge, Sverige og Finland»	28
10.3	Arbeid med etterlatte ved selvmord	29
10.4	Samarbeid med Vivat bidrag til kurset «Førstehjelp ved selvmordsfare og spredning av «Oppmerksom på selvmordstanker»	29
10.5	Økt kompetanse om kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko.....	29
10.6	Selvord og selvskadingsproblematikk blant flyktninger og asylsøkere	29
10.7	Selvskading.....	29
10.8	Nettverksmøte for selvmordsforebyggende miljø.....	30
10.9	Nasjonal folkeopplysningskampanje om selvmord	30
11	Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen.....	30
12	Flyktninghelse og tvungen migrasjon.	31

12.1	Enslige mindreårige asylsøkere.....	31
12.2	Samarbeid med UDI og kompetanseheving til ansatte i asylmottak.....	31
12.3	Kompetanseheving til bosettingskommuner.....	32
12.4	Tortur	32
12.5	Samarbeid med odontologiske kompetansesenteret.....	32
12.6	Menneskerettighetsbasert praksis, tortur og seksualisert vold i krig og konflikt.....	32
12.7	Fysioterapi og kropporientert traumebehandling	33
12.8	Likeverdige helsetjenester	33
12.9	Spredning av veiledende materiell	33
13	Kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll	33
13.1	Gjennomførte kompetansehevende tiltak	33
13.2	Gjennomførte regionale nettverksmøter	34
13.3	Tiltak for holdningsendring og kunnskap i berørte miljøer	34
14	Menneskehandel.....	34
15	Radikalisering	35
15.1	Overordnet nettverksbygging RVTS.....	35
15.2	Regional konferanse.....	35
15.3	Konsultasjonsteam.....	36
15.4	Kunnskapsformidling radikalisering og voldelig ekstremisme.....	36

2 Lederne har ordet

Elin Hartvigsen, leder

Året 2018 har vært innholdsrikt for RVTS Nord. Vi har bidratt med fagutviklingsprosjekter, veiledning og undervisning. Vi ser at ved å ha et tett samarbeid med kommunene og brukerne, får vi god tilgang til tjenestenes behov for kompetanse. Vår interne aktivitetsregistrering for 2018, viser at vi har nådd alle kommunene i vår region gjennom et eller flere møtepunkter.

Vårt mål er at våre tjenester skal være lett tilgjengelige for vår målgruppe. Satsing på e-læring, web og bruk av sosiale medier er bevisst valg ved kompetanseheving. Våre nettkurs og nettportaler er åpne og gratis for alle, noe som øker tilgjengeligheten. Flere av våre utviklingsprosjekter gjøres i samarbeid med de andre fire RVTSene i landet. I 2018 har vi sammen utviklet, lansert og pilotert den digital opplæringsplattform SNAKKE. Målsettingen med SNAKKE er å bygge opp kompetanse og styrke ferdighetene i å snakke med barn og unge når en er bekymret for om et barn utsettes for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt. E-kurset Vold og seksuelle overgrep til RVTS Nord er en viktig kunnskapsdel til SNAKKE.

RVTS Nord har i 2018 deltatt i nasjonale arbeidsgrupper med utvikling av «Jeg Vet», en digital ressurs for voldsforbyggende og livsmestringsfremmende opplæring til barn og unge, og i utvikling av «TryggEst» som er et program for vern av risikoutsatte voksne. I 2018 har vi jobbet aktivt med å informere om Flyktning.net, en ressursportal om psykososial oppfølging av asylsøkere og flyktninger. Videreutvikling av portalen gjøres fortløpende i samarbeid med de andre RVTSene, og ut fra tjenestenes innspill og behov.

Tjenesteapparatet trenger kunnskap om samisk språk og kultur for å sikre likeverdige tjenester til den samiske befolkningen. Tall fra forskning viser at samisk befolkning er mer utsatt for vold, overgrep og diskriminering enn etnisk norsk befolkning. Våren 2018 var RVTS Nord og VIVAT på studiereise til Finnmark. Møter med brukere og besøk hos tjenestene, Sametinget, SANKS, RESAK og Finnmark tingrett, har inspirert oss til å ha økt fokus på tema i vårt arbeid.

Innføring av pakkeforløp i spesialisthelsetjenesten for psykisk helse og rus har medført økt behov for kompetanse, og på god samhandling mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Vi bidrar i nasjonale samarbeidsprosjektet «Kompetanseutvikling rus og vold», og vi forventer mer etterspørsel på tema traumeforståelse og sikkerhetsvurdering for utøvere/utsatte for vold.

Det er gledelig at Finnmark og Troms nå har en selvmordsrate som er under landsgjennomsnittet, men i Nordland er tallene dessverre over landsgjennomsnittet. Vi vil rette et fokus på Nordland fylke kommende år for å styrke det selvmordsforebyggende arbeid. Implementeringen av Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvsykdom og selvmord blir viktig i hele regionen.

Vi møter de samme folkene i tjenestene gjennom flere ulike oppdrag. Derfor koblet vi temaene menneskehandel, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll sammen på konferanse i Bodø. Konferansen med over 100 deltakere i salen ble live streamet. Det førte til at over 100 lokasjoner i tillegg fulgte oss fra sin PC eller møterom. Streaming av våre arrangementer ønsker vi å gjøre mer av, for å kunne bidra til tjenestenes mulighet for deltagelse.

Vi vil takke alle som bidrar til å styrke tjenestetilbudet for våre brukere, og ser frem til et nytt år hvor våre temaområder løftes frem i tjenestene.

Hilsen Elin Hartvigsen og Hans Lander

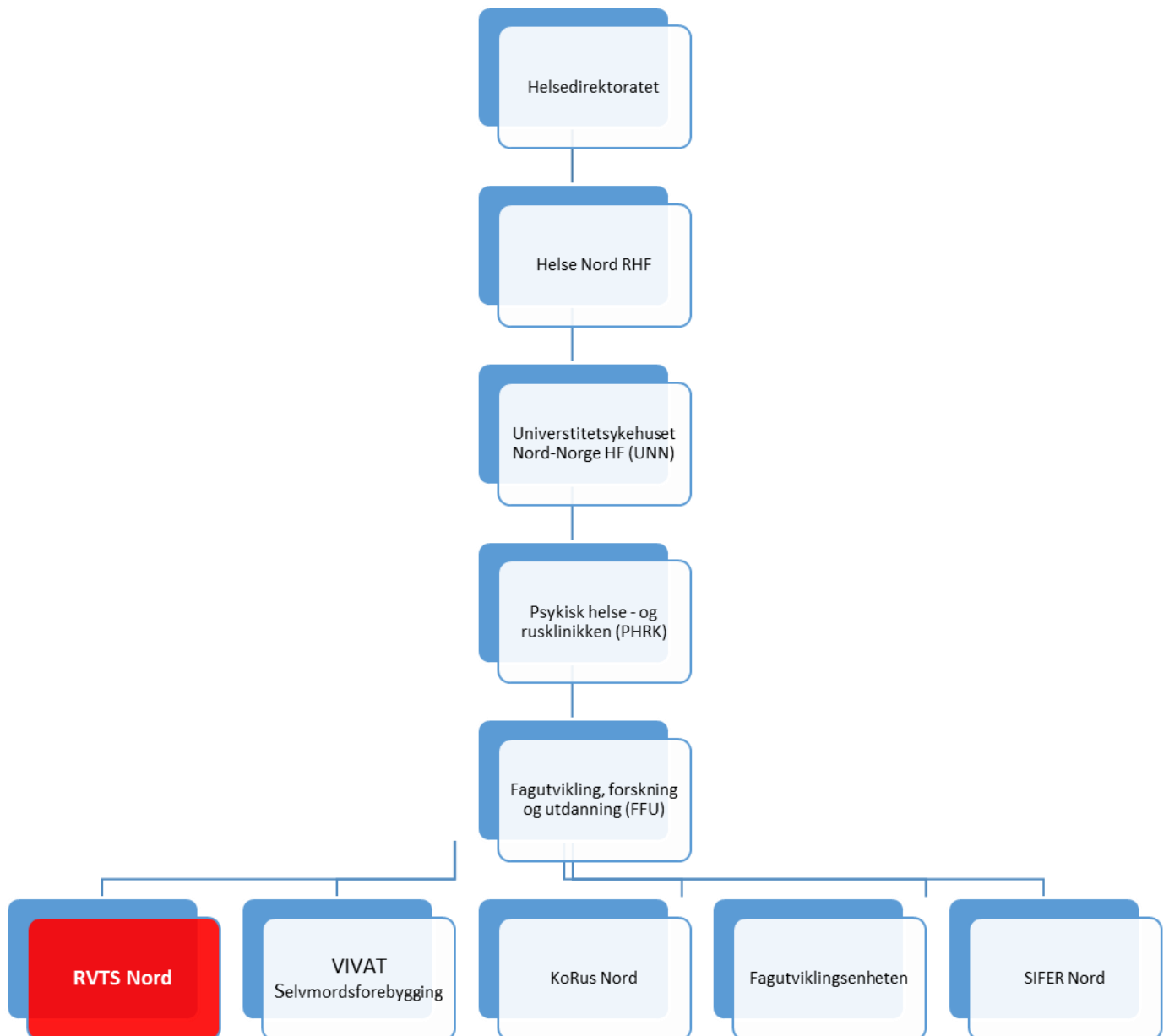
Hans Lander, nestleder

3 Organisering

RVTS Nord er et av fem regionale ressurscenter om vold traumatisk stress og selvmordsforebygging, som jobber på oppdrag fra Helsedirektoratet og Bufdir. Våre temaområder er:

- Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap
- Vold og overgrep
- Forebygging av selvmord og selvskading
- Flyktninghelse og tvungen migrasjon

Helsedirektoratet kan også spesifisere andre oppdrag, ut ifra statlige satsningsområder og handlingsplaner. RVTS Nord er forankret i Universitetssykehuset Nord-Norge HF, ved Psykisk helse – og rusklinikken, avdeling Fagutvikling, forskning og utdanning.

3.1 Nøkkeltall

RVTS Nord fikk i tilskuddsbrevet fra HelseDirektoratet for 2018 tildelt kr. 20.900.000,-. I tillegg har vi fått tilskudd på spesifiserte områder (se regnskap).

RVTS Nord har organisert sin virksomhet gjennom en teammodell, med tre fagteam og administrasjonen som jobber tverrfaglig på tvers av team og temaområder.

RVTS Nord har 23 ansatte. Denne oversikten inkluderer faste stillinger og engasjementsstillinger.

	Administrasjon og ledelse	Fagteam flyktninghelse	Fagteam selvmordsforebygging	Fagteam vold og overgrep
Fast	4 ansatte - 390%	4 ansatte –380%	3 ansatte – 290%	4 ansatte – 380%
Engasjement		1 ansatt – 80%	1 ansatt – 100%	2 ansatte – 150%

Personalressurser - pr.31.12.18

Ansatte hele/deler av året (01.01.18-31.12.18)

4 Formidling og informasjon

4.1 Nettsider og sosiale medier

Nettsiden www.rvtsnord.no er en viktig kanal for å nå våre målgrupper. Her deler vi materiale fra oss, og samarbeidspartnere som vi ser kan ha nytteverdi, eksempelvis ny forskning og rapporter. Nettsiden blir også brukt til å fremme arrangementer.

I 2018 startet vi med anskaffelsen av nye nettsider. Arbeidet med opprettelsen av nye nettsider startet i juni, og i september 2018 ble de nye nettsidene lansert. Våre to hovedmål var forenkling av publisering, og forbedret brukeropplevelse. De nye nettsidene har fått en helt ny disposisjon. Det skal være intuitivt å finne informasjon. Nettsidene er inndelt slik at det er enkelt å finne tematikken man er ute etter, og aktuelle kontaktpersoner. Vi har fått gode tilbakemelding fra samarbeidspartnere og brukere.

The screenshot shows the RVTS Nord website interface. At the top, there is a navigation menu with links: Forside, Hoved- og temaområder, Vårt tilbud, Kurs og konferanser, Vanlige spørsmål, and Om oss. Below the navigation, there are two main sections:

- Kurskalender (Course Calendar):** A teal sidebar on the right containing a list of courses:
 - 21-25 JAN: Sats på selvmordsforebyggende kompetanse lokalt – bli kursleder hos Vivat! (Scandic Hell Hotel, Værnes)
 - 12-13 MAR: Aim2 behandling (Statens hus, Trondheim)
 - 21 MAR: Forebygging av selvskading og selvmord i kommunene (Scandic Meyergården, Mo i Rana)
- Featured Article:** A large banner for "SNAKKE" (Talk) with the subtitle "Samtalehjelp til deg som er bekymret for et barn". It features three circular portraits of children: MAJA, 5 ÅR; ZARA, 12 ÅR; and MARIUS, 15 ÅR. Below the banner is a red headline: "Barnesamtaler og forebyggende opplæring til barn". The text below reads: "Samtaler med barn og unge, er en viktig del av både avdekking og oppfølging av utsatthet for vold eller seksuelle overgrep".

Nettsidene er delt inn i ulike temakategorier, som gjøre det enkelt å finne temaet du ønsker å finne informasjon om.

The screenshot shows the "Hoved- og temaområder" section of the RVTS Nord website. It features a light blue background with a grid of topic categories, each with a red headline and a right-pointing arrow:

- Forebygging av selvmord og selvskading →
- Flyktningshelse og tvungen migrasjon →
- Vold og seksuelle overgrep →
- Traumatisk stress →
- FN/Nato veteraner →
- Tverretattlig samordning og samarbeid →
- Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen →
- Menneskehandel →
- Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse →
- Psykososial beredskap →
- Voldelig ekstremisme →

Inne på disse temasidene kan man legge inn ressurser som rapporter og nettsider. Dette gjør det enkelt å finne informasjon om det aktuelle temaet uten å måtte lete.

Menneskehandel

Vi gir veiledning og bidrar til kompetanseheving av tjenesteytere. I våre kurs og tiltak som vi tilbyr tjenestene i dag, vurderer vi hvordan informasjon og kunnskap om menneskehandel kan tas inn i eksisterende opplegg.

Menneskehandel er utnyttelse av mennesker i svært sårbare livssituasjoner. Ved bruk av tvang, vold, trusler og forledelse utnyttes både voksne og barn til prostitusjon eller andre seksuelle formål, tvangsarbeid eller tvangstjenester, for eksempel tigging og stjeling. Krigstjeneste i fremmed land eller fjerning av organer er også menneskehandel.

Dette er en alvorlig form for kriminalitet som innebærer grove krenkelsener av ofrenes menneskerettigheter. FN anser menneskehandel å være en av verdens største kriminelle industrier, sammen med narkotika og våpenhandel.

I Norge er det hovedsakelig handel med utenlandske kvinner og mindreårige som utnyttes til prostitusjon eller andre seksuelle formål. Tallene er økende når det gjelder unge menn i prostitusjon og ulike former for arbeidslivskriminalitet.

Alle fasene ved utnyttelse er straffbare, både rekruttering, transport, losjering og mottak av personer. Alle former for menneskehandel straffes etter straffelovens § 257 og grov menneskehandel etter straffelovens §258

RVTS Nord skal, ifølge regjeringens handlingsplan mot menneskehandel gi veiledning og bidra til kompetanseheving av helse- og omsorgspersonell i arbeidet med å identifisere og følge opp ofre for

Ressurser

- [Sosialt arbeid med sårbare migranter](#)
- [Menneskehandel og tvangsarbeid](#)
- [Utsatte barns levevilkår](#)
- [De sa du må](#)
- [Innestengt eller utestengt](#)
- [Ikke våre barn](#)
- [Rosa-prosjektet](#)
- [Handlingsplan mot menneskehandel](#)
- [Politiet om menneskehandel](#)
- [Trauma Informed Code of Conduct](#)
- [Tenk tanken](#)
- [Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel tilstandsrapport 2017](#)

Kurs og konferanser er også nå lettere å finne, og er i tillegg knyttet opp til temaområder.

RVTS Forside Hoved- og temaområder Vårt tilbud Kurs og konferanser Vanlige spørsmål Om oss

Kurs og konferanser

Filter Sted Fagområde Alle type kurs Arkiv >>

Sats på selvmordsforebyggende kompetanse lokalt - bli kursleder hos Vivat!

21-25 januar Kursledertutanning til "Førstehjelp ved selvmordsfare"

08:00 - 16:00

Scandic Hell Hotel, Værnes

8000

[Vivat selvmordsforebygging](#)

Aim2 behandling

12-13 mars Velkommen til kurs i Aim2 behandling!

10:00 - 15:00

Statens hus, Trondheim

Gratis

[RVTS Midt, Rebessa, V27 Betanien.](#)

Forebygging av selvskading og selvmord i kommunene

21 mars Invitasjon til dagskonferanse

08:30 - 16:00

Scandic Meyergården, Mo i Rana

Gratis

12 mars 2019

RVTS Nord, [Vivat, Leve Nordland, Nordland fylkeskommune](#)

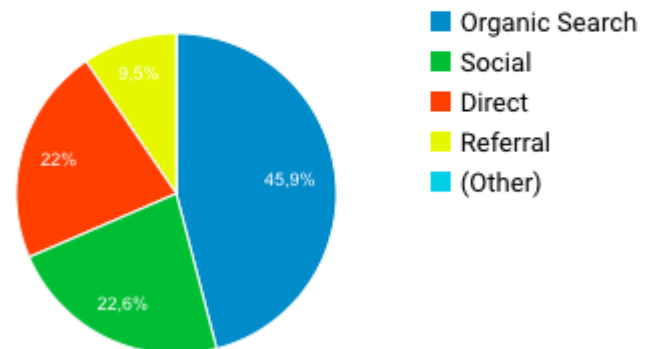
I 2018 har nettsiden hatt **27,600 økter**, og over **66,000** sidevisninger. Dette er en liten økning i fra fjoråret. Nettsidene har jevnt over godt med besøkende, med en oppgang på våren og høsten, og en nedgang i sommermånedene. De dagene som er preget av størst trafikk er ved annonsering av større konferanser og fagdager, og ved merkedager som verdensdagen for selvmordsforebygging.

Gjennom Google Analytics kan vi måle hvilke kanaler som brukes for å finne frem til vår nettside:

- 45,9% - Organiske søk, det vil si googlesøk på ulike søkeord som er knyttet til RVTs Nord.
- 22 % går direkte inn på vår nettside uten noen form for søk eller henvisning.
- 22,6 % finner oss igjennom vår facebookside.
- 9,5 % finner oss igjennom andre nettsider, hovedsakelig rvts.no (RVTsenes felles nettside).

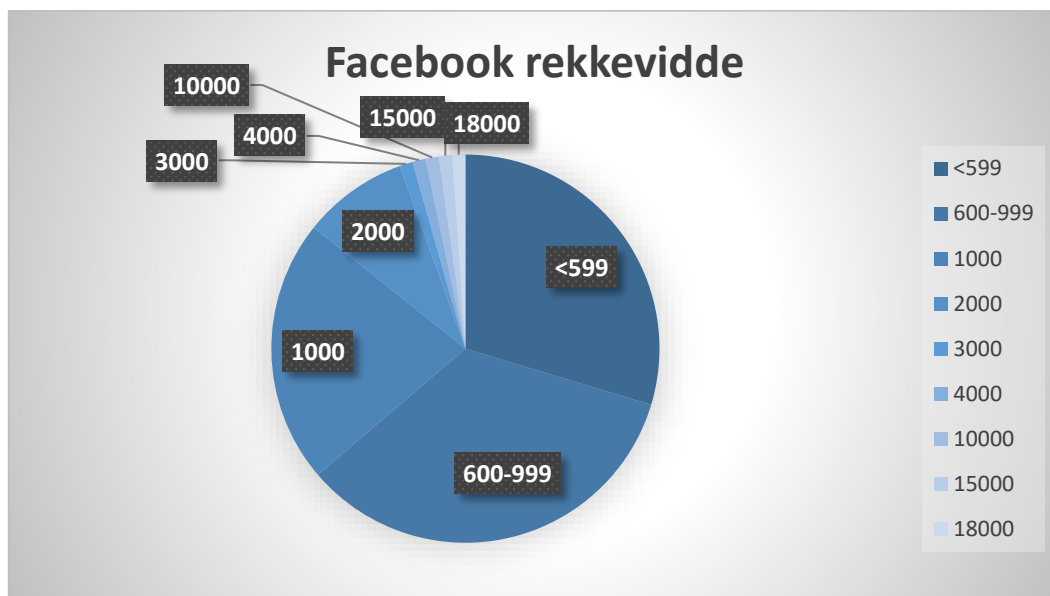
I 2018 har det vært langt flere som har funnet oss gjennom vår facebookside enn ved tidligere år.

Beste kanaler

Facebook er et mye brukt virkemiddel, spesielt til å generere trafikk til www.rvtsnord.no. Facebook benyttes også til markedsføring av konferanser, og utlysning av stillinger. Vi viser også til andre samarbeidspartneres aktiviteter og aktuelt fagstoff etc. Vår Facebook har hatt en jevn vekst fra siden ble opprettet, og hadde 1859 følgere per 31.12.18.

Vi har i tillegg hatt stor rekkevidde med våre Facebook innlegg. Ved noen anledninger benytter vi Facebook annonsering, som vi har hatt god effekt av. Rekkevidden av alle innleggene fordeler seg slik:

4.2 Rvts.no – felles nettside

Det ble nedsatt en arbeidsgruppe bestående av en representant fra hver RVTs som skulle jobbe med å videreutvikle vår felles rvts.no-side. Det ble gjennomført et to dagers møte i november 2018. Her ble det lagt planer for utarbeidelse av vår felles nettside, for få et mer enhetlig inntrykk, og samle det vi har produsert ved alle sentrene. Arbeidet videreføres i 2019.

4.3 Nyhetsbrev

Vi bruker Mailchimp til å distribuere vårt nyhetsbrev. Vi har 732 abonnenter på nyhetsbrevet. Av disse er det ca 1/3 som åpner nyhetsbrevene våre, og ca 10 % som klikker seg videre inn til våre nettsider herfra. Nyhetsbrevet sendes ut en gang i kvartalet, da hovedfokus er på å distribuere informasjon som er tilgjengelig på nettsidene og Facebook.

4.4 Offentlige høringer

- I løpet av året har vi kommet med innspill og tilbakemeldinger på Utdanningsdirektoratet sin ressurside om selvmordsforebygging i skolen.
- Sendt hørings svar vedrørende Nasjonale retningslinjer for samarbeid mellom politiet og barneverntjenesten ved mistanke om vold og overgrep i nære relasjoner
- Sendt hørings svar mht. Aktivitets- og registreringsplikten for virksomheter på likestillingsområdet.
- Sendt hørings svar på Opplæringsplanen Oaggi muv/Gjør meg trygg, Tysfjord kommune.

4.5 Publikasjoner

- Larssen, M. og Berntsen, G. «Har sikring av Tromsøbrua hindra selvmord?» Suicidologi Vol 23, nr. 2 2018
- Woldstad, M.I., bidro i kapittelet «Tannbehandling av torturoverlevende» i boka «Odontologisk Psykologi», utgitt i 2018 (Willumsen, Myran, Lein (red) Odontologisk Psykologi, Gyldendal Akademisk 2018)
- Lundesgaard, Anders & Krogh, Kai, medforfattere, Violent extremism in the 21st century, "International perspectives From Childhood Trauma to Violent Extremism", Cambridge Scholar Publishing, 2018.

4.6 Media

I 2018 ble RVTS Nord nevnt over 9 ganger i media, regionalt og nasjonalt. Temaene for artiklene har berørt flere av våre hovedområder.

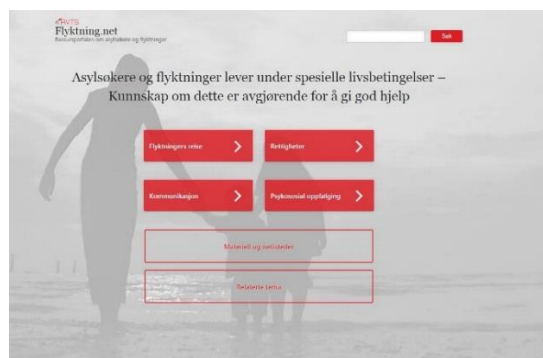
4.7 Skype 4 business

Gjennom Skype og videokonferanse når vi lettere våre brukere. Vi bruker videokonferanseutstyr til å gjennomføre undervisninger, veiledninger og møter. Det er et nyttig verktøy for å kunne nå ut til flere, i et stort geografisk område som er på 112 951 km², med begrenset offentlig transport, og uregelmessig terreng, som gjør avstandene enda lenger.

4.8 E-læringsprogrammer/kurs

Utvikling og bruk av e-læring er en av de store satsningsområdene til RVTS Nord. Det gjør vår kompetanse mer tilgjengelig for våre brukere. Det har en samfunnsøkonomisk gevinst, og kan sikre gjenbruk av vårt materiell. Vi har produsert flere nettkurs de siste årene, og disse er mye brukt og populære. Det er viktig å sikre vår målgruppe en god og likeverdig tilgang til våre tjenester. I flere av våre e-læringsprogram benytter vi en kombinasjon av fysiske forelesninger, veiledning og e-kurs. Brukermedvirkning er viktig for oss i utarbeidelsen av våre nettkurs. Vi involverer brukere både i referansegrupper, og som brukerstemmer i våre nettkurs. De fleste av våre nettkurs er teknisk og pedagogisk utviklet i samarbeid med Helsekompetanse ved Kvalitets- og utviklingssenteret, Universitetssykehuset Nord-Norge.

4.8.1 Flyktning.net

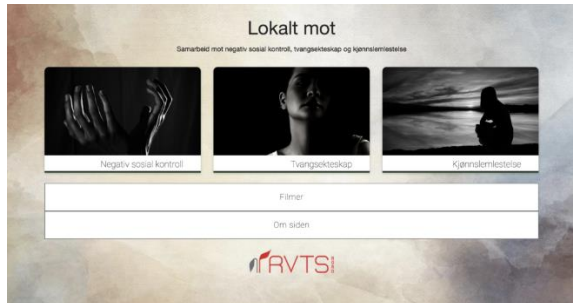
Flyktning.net, Ressursportalen om psykososialt arbeid med asylsøkere og flyktninger, ble lansert i 2017. I 2018 har vi jobbet aktivt med å spre kjennskap om portalen til tjenesteapparatet i Nord-Norge som arbeider med asylsøkere og flyktninger. Dette har blitt gjort gjennom direkte kontakt med alle bosettingskommunene i landsdelen, og informasjon om portalen og konkrete ressurser i portalen via nyhetsbrev, nettside og Facebook. RVTS Nord har videre informert om portalen, benyttet fagstoff og ressurser fra portalen i tilnærmet all vår flyktningrelaterte kompetansehevende virksomhet. Vi har også veiledet tjenesteapparatet i hvordan de kan arrangere

egne interne fagdager med bruk av materiell fra flyktning.net. I 2018 har vi også videreutviklet og oppdatert portalen ved å legge inn nye relevante ressurser, fjerne inaktive lenker, og finjustert noe på strukturen. RVTS Nord har ledet

og tatt hovedansvar for vedlikehold og jevnlig faglig oppdatering. Videreutvikling og spredning har vært drøftet i møte mellom landets RVTS'er.

Flyktning.net har relativt jevne besøkstall i hele 2018, med en liten nedgang i fellesferien. Psykososial oppfølging, materiell og nettsteder, og rettigheter er de mest besøkte undersidene på nettstedet. Vi ser at det er en snitt-tid på ca 2 minutter per bruker som er inne, og i gjennomsnitt er de inne på 2-3 sider. Sidevisningen ligger på ca 37000.

4.8.2 Lokalt mot

Nettressursen Lokalt mot – samarbeid mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, ble opprinnelig utviklet i 2012 i et samarbeid mellom Bufetat region Nord, RVTS Nord, IMDi Nord, Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Finnmark. RVTS Nord fikk tildeling på ekstratilskudd for arbeid mot kjønnslemlestelse i 2017. Dette gikk til ferdigstilling av revidering av nettstedet «Lokalt Mot». RVTS Nord fullførte dette arbeidet i 2017. Nettstedet ble åpnet i februar 2018. Det framstår nå som

godt oppdatert både faglig og visuelt, og vil kunne bli benyttet for kompetanseheving ikke bare i vår egen region. Vi har gjennom 2018 arbeidet med implementering av det reviderte Lokalt Mot. Besøkstallene viser mest aktivitet etter presentasjoner av nettstedet på fagdager og konferanser. Snittsider per økt er ca 3 sider per økt, og ca 3 minutter per økt. Totalt har *Lokalt mot* hatt ca 1500 sidevisninger.

4.8.3 Stø kurs - Traumeforståelse og behandling

Stø kurs er et nettbasert kompetansehevingsprogram om traumer beregnet på psykisk helsevern for voksne. Kursinnholdet har åpen tilgang, og gir en bred og grunnleggende innføring i traumeforståelse og -behandling. Dette inkluderer blant annet kunnskap om type I- og type II traumer, kartlegging, faseorientert behandling og arbeid med flyktninger, inkludert tortur. Programmet har en varighet på fem dager for behandlere og fire dager for miljøpersonell. De to første dagene er felles for begge gruppene. Helseforetakene (og andre kursmottagere) blir i tillegg sterkt anbefalt å legge til rette for veiledning lokalt.

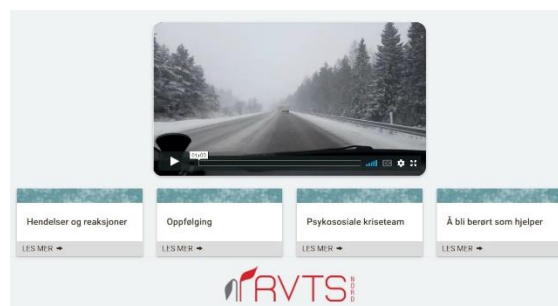
Alle undervisningsdagene kan gjennomføres som e-læring, men RVTS Nord har i noen utstrekning gitt implementeringsstøtte i form av å gjennomføre enkeltdager som fysisk undervisning. I løpet av 2018 har RVTS Nord bidratt til kompetanseheving om traumebehandling for voksne gjennom bruk av Stø Kurs på en rekke forskjellige måter. Programmet Stø Kurs- traumeforståelse og behandling ble blant annet avsluttet eller startet opp for Psykose- og Rusenheten og for Enhet for medikamentfritt alternativ, begge ved Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN), og for tjenester i Rana kommune. Dag 4 i «Stø Kurs» ble gitt som fysisk fagdager for SMISO-Vest-Finnmark og kommunale samarbeidspartnere. Stø Kurs er også lagt inn i Krise- og traumeutdanningen til Universitetet i Tromsø (Campus Narvik).

Informasjon om Stø kurs og bruk av fagstoff fra e-læringsprogrammet inngår også i en rekke av RVTS Nord sin øvrige kompetansehevende virksomhet. Stø kurs har totalt hatt ca 124000 sidevisninger. Per økt har det vært ca 14 sidevisninger, og snitt-tiden per økt er 22 minutter.

4.8.4 Når krisen rammer

Kurset er faglig oppdatert i henhold til gjeldende anbefalinger i veilederen «Mestring, samhold og håp». I tillegg er veilederen «Etter selvmordet» en sentral del av grunnlaget i kurset. Kurset skal styrke den psykososiale oppfølgingen etter kriser, ulykker og katastrofer. Målsettingen er å gi relevant og oppdatert kunnskap som gir økt trygghet, og kompetanse hos hjelperen i møte med berørte og etterlatte. Nettkurset er et viktig verktøy for RVTS Nord i arbeidet med å implementere de nevnte veilederne. En del

kriseteam bruker nettkurset som opplæringskrav for medlemmene i kriseteamet. De ansatte bruker det faglige innholdet både i egen undervisning og viser til det når det er aktuelt. Når krisen rammer har hatt ca 23600 sidevisninger i 2018. Per økt ble ca 7 sider besøkt, og snitt-tiden er 9 minutter.

4.8.5 Krisenett Nord

Krisenett Nord er et lukket fagnettverk for medlemmer av psykososiale kriseteam i Nord-Norge, som gir tilgang til faglig påfyll og kompetanse for å kunne hjelpe mennesker i kriser. Krisenett Nord ble ferdigstilt i 2014. Vi opplever jevnlig forespørsel fra medlemmer av kriseteam om å bli medlem i fagnettverket, både fra kommuner i egen region og andre deler av landet. Det er behov for å se på om fagnettverket kan oppgraderes og oppdateres for å øke bruken av det. I 2018 har krisenett nord hatt ca 600 sidevisninger, 9 sidevisninger per økt, og en gjennomsnittstid på ca 10 minutter.

4.8.6 Vold og seksuelle overgrep mot barn

A screenshot of the course page for 'Vold og seksuelle overgrep mot barn'. The title is 'Vold og seksuelle overgrep mot barn' with the subtitle 'Et nettkurs for deg som jobber i barnehage og skole'. Below the title, there are navigation links: 'Startsiden', 'Ressursbank', and 'Tester'. A message says 'Kjære kursdeltager!'. The main text welcomes the user to the course and mentions it is a collaboration between RVTS Nord and the University of Tromsø. It states the course aims to help staff in kindergartens and schools to talk to children about violence and sexual abuse. Below the text, there are five blue buttons with white text: 'Hva dette kurset vil gi deg kunnskaper om', 'Hvordan kan du jobbe med kurset', 'Litt om kursets forankring i FN's barnekonvensjon og lovverk', 'En takk til bidragsytere', and 'Kursredaksjon'.

Nettkurset om vold og seksuelle overgrep mot barn for ansatte i barnehager og skoler (1.-6. Trinn) ble lansert i 2015. Nettkurset er et gratis og fritt tilgjengelig tilbud til ansatte i barnehager og skoler. Kurset har til hensikt å gi ansatte i barnehage og skole kunnskap om vold og seksuelle overgrep og gjøre dem tryggere når det gjelder det å snakke med barn. Videre vil dette kunne avdekke vold og seksuelle overgrep, og melde vold og seksuelle overgrep videre til barnevern og politi.

Tromsø kommune har gjort kurset obligatorisk for alle ansatte i kommunale

barnehager, og skoler. Kurset benyttes også av ansatte i barnevernet og av helsesykepleiere, og i noen utstrekning også av leger og psykologer, med deltakere fra hele landet. Kurset planlegges revidert i 2019. I 2018 hadde nettkurset totalt 115300 sidevisninger, ca 8 sidevisninger per økt, og gjennomsnittstiden per økt er på ca 12 min.

5 Tverretatlig samarbeid og samordning

5.1 Overordnede samarbeidsmøter – regionalt og nasjonalt

RVTS Nord deltar i ulike regionale og nasjonale samarbeidsfora. Noen av disse er opprettet ut fra spesifikke oppdrag i tilskuddsbrevet. Eksempel på slike grupper er FARE nettverket (tema radikaliserings og voldelig ekstremisme), som består av ansatte fra RVTSene og NKVTS. En annen nasjonal arbeidsgruppe er tilknyttet tema Menneskehandel. Her deltar fagpersoner fra alle fem RVTSene som jobber med dette tema. I mer overordnede samarbeidsfora deltar i hovedsak ledere eller den som stiller i lederens sted. Følgende ulike ledelsesfora som RVTS Nord har deltatt på i løpet av 2018 er;

5.1.1 Kompetanselederforum Nord

Lederne fra RVTS Nord, RKBU Nord, KoRus-Nord, VIVAT, NAPHA og SANKS utgjør Kompetanselederforum Nord. NAPHA har deltatt i Kompetanselederforum Nord fra april 2018 og SANKS deltok på sitt første møte høsten 2018. Statped har deltatt på et møte i april 2018, men ønsker kun å delta ved enkeltsaker, ikke fast medlem av forumet.

Kompetanselederforum Nord skal videreutvikle samarbeidet innenfor en geografisk, demografisk, etnisk og kulturell nordnorsk kontekst, og legge denne til grunn for samarbeidet. Lederforumets oppgave er å definere aktuelle samarbeidsområder i utøvelsen av de respektive oppdragene, og å definere rammer for samarbeidet. I dette ligger også å konkretisere samarbeidsområder samt tydeliggjøre rollene til hvert senter.

Forumet har eget mandat og har utviklet en fireårig strategi for sitt arbeid. Lederforumet møtes til ett fysisk dagsmøte hvert halvår, i tillegg to telematikk møter i halvåret og ellers etter behov. Møteplan har vært fulgt opp gjennom året. Det etableres arbeidsgrupper på tvers av sentrene ved behov for å løse konkrete samarbeidsprosjekter, hvor fagansatte fra kompetansesentrene deltar. Forumet registrerer oppdrag de har samarbeidet om, hvor to eller flere av sentrene inngår i dette samarbeidet. Årsrapporten sendes Helsedirektoratet. Flere av lederne fra forumet deltok på gjennomgang av kommuneprogrammet høsten 2018, hvor de la frem en plan om felles film for alle kompetansesentrene i forumet. Filmen ventes lansert i løpet av 2019.

5.1.2 Dialogmøte Nord

Lederne fra RVTS Nord, RKBU Nord, KoRus-Nord, NAPHA og SANKS og representanter fra Fylkesmannen i Finnmark, Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Nordland møtes årlig i Dialogmøte nord. I tillegg deltar Helsedirektoratet med en representant. Møtet ble arrangert i februar 2018. Vivat deltok også på møtet, og presenterte sitt oppdrag. Dialogmøte Nord har utarbeidet et felles mandat, hvor målet er å være godt orientert om hverandres oppdrag og kartlegge felles oppdrag hvor det er naturlig å samarbeide. Videre brukes tid til drøfting av felles utfordringsbilde i vår region tilknyttet våre oppdrag.

5.1.3 Nasjonalt RVTS ledermøte

Lederne fra alle fem RVTSene møtes 1 gang pr. måned (heldag) til felles arbeidsmøte på Gardermoen. Her drøfter vi felles samarbeidsområder og oppdrag, informerer hverandre om ulike satsinger, deler ledelseserfaringer/utfordringer og sikrer samarbeid med øvrige nasjonale senter og oppdragsgiver. På flere av møtene har Helsedirektoratet og Bufdir deltatt på enkeltsaker, som de har ønsket å drøfte med ledergruppen. Nasjonale forsknings-senter som NKVTS og NSSF har også deltatt på deler av disse møtene, for å sikre god informasjonsflyt mellom sentrene og avklare samarbeid. Møteplan legges tidlig på året, og har vært fulgt opp gjennom hele året. I tillegg møtes RVTS-lederne på fellesmøter i direktoratene, på ulike arrangementer og har jevnlig mail og telefonkontakt.

5.1.4 Møte med direktoratene

Leder ved RVTS Nord har deltatt både på et felles møte i løpet av året for alle senterlederne (nasjonale og regionale kompetanse og forsknings-senter), som Helsedirektoratet innkalte til. Bufdir. var også representert på dette møtet. I tillegg har det vært arrangert et eget Skype-møte med Helsedirektoratet, ledelsen ved RVTS nord og eierrepresentant fra UNN. En representant fra Helsedirektoratet og en fra Bufdir deltok høsten 2018 på dialogmøte med Kompetanselederforum nord. Felles informasjonsutveksling har vært innhold i møtene.

5.1.5 Forum for fag og kompetanseutvikling i kommunene om psykisk helse og rus

Leder ved RVTS Nord er nestleder i forumet, som er opprettet på initiativ fra Helsedirektoratet. Forumet består av representanter på ledernivå fra alle kompetansesentrene (KoRus, RBUP/RKBU, RVTS) i tillegg til NAPHA, NK-ROP, Folkehelseinstituttet, flere brukerorganisasjoner, kommunerepresentanter og fra Fylkesmenn. Sekretær for forumet er Helsedirektoratet. Forumet gir råd til direktoratene og er pådriver overfor både kommuner og direktorat på enkelttema. Det har vært arrangert 4 heldagsmøter i forumet gjennom året, i tillegg til flere arbeidsutvalgsmøter (som i alle hovedsak har foregått på Skype). Det skrives egen årsrapport fra forumarbeidet.

5.2 Program for folkehelse

Alle våre tre nordligste fylker søkte i 2018 om å få tildelt midler gjennom Program for folkehelse. RVTS Nord har deltatt på møter i samarbeidsrådet til Troms og Finnmark fylkeskommune. Nordland fylkeskommune har vi hatt dialog med per mail. Kun Finnmark fylkeskommune fikk tildelt penger fra 2018, derfor er det dette fylket vi har hatt tettest kontakt med i løpet av året. Vi har deltatt på samlinger for programkommunene og hatt løpende kontakt via Skype og telefon med fylkeskommunen, RKBU Nord, KoRus Nord, SANKS, KS, Fylkesmannen i Finnmark og kommunene. Formålet er planlegging av samlinger og søknadsarbeid. Videre har vi høsten 2018 bidratt med veiledning til programkommunene via fysiske møter, Skype og telefon.

RVTS Nord har deltatt på samling i program for folkehelsearbeid i regi av Helsedirektoratet. Vi har også søkt kompetanseheving av egne ansatte på temaet og deltatt på «Forskningskonferanse om folkehelse».

Ut over deltakelse på møte i samarbeidsrådet i januar 2018, har vårt bidrag inn i Troms vært å holde et innlegg om selvmordsforebygging i kommunene på en fagsamling om folkehelseprogrammet i mai.

5.3 0-24 samarbeidet og KS sitt læringsnettverk

0-24 samarbeidet, KS sitt læringsnettverk og Program for folkehelse i Finnmark har innledet et samarbeid i vårt nordligste fylke. Vi har derfor hatt flere treffpunkter med alle disse tre prosjektene i løpet av 2018.

RVTS Nord har deltatt på samling i Kirkenes med Finnmark fylkeskommune, 0-24 koordinator hos Fylkesmannen i Finnmark, læringsnettverkskoordinator KS, SANKS, RKBU og KoRus. Tema for samlingen var samarbeid og samordning av tiltakene: Program for folkehelsearbeid, 0-24 satsning og Læringsnettverket til KS.

RVTS Nord har deltatt på KS sitt læringsnettverk i Alta der 14 kommuner fra Finnmark deltok. Dette arrangementet ble avviklet i samarbeid med 0-24 samarbeidet og Program for Folkehelsearbeid i kommunene. RVTS Nord ble presentert og gjorde seg kjent for kommunene. Vi deltok med en ansatt som veileder for kommunene. Vi deltok også sammen med flere andre kompetansemiljøer på et forberedelsesmøte i forkant av denne samlingen med tema statusrapport og forberedelser til samlingen.

0-24 samarbeidet inngår samtidig i flere andre av våre oppdrag, og trekkes inn de oppdragene hvor vi jobber med barn og unge. Dette gjelder arbeid innenfor vold, selvmordsforebygging, flyktningehelse med flere.

Vi har i 2018 også undervist om traumesensitiv skole i Kompetanseløftet i Finnmark.

5.4 Ungdata

KoRus Nord anbefaler alle kommuner og fylkeskommuner som har med tilleggsmodulene om selvmord/ selvskadning/vold å ta kontakt med RVTS Nord for å snakke om hvordan resultatene kan forstås og ivaretas. RVTS Nord har fulgt opp sitt ansvar, og har hatt møter om dette med to kommuner i forkant av gjennomføring av Ungdata våren 2018. Vi har også vært til stede sammen med KoRus under presentasjon av resultatene i en kommune. Her hadde vi innlegg om «Selvmordsforebygging blant barn og unge».

RVTS Nord har også kommet med innspill til utviklingen av spørreskjemaet som Ungdata bruker. Gjennom Cactusnettverket har vi gitt innspill til spørsmålene vedrørende vold og seksuelle overgrep. I tillegg har vi gitt innspill til tilleggsmodulen om selvmord og selvskadning gjennom RVTS Vest.

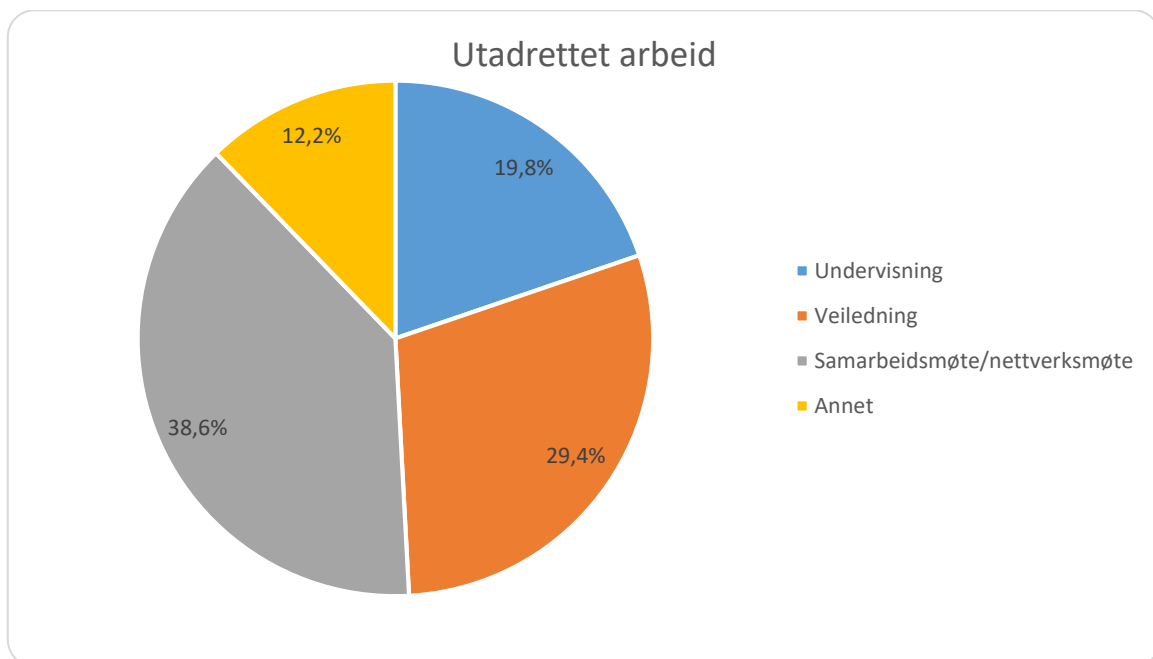
5.5 Deltakelse i forskning

- RVTS Nord deltar med en ansatt i referansegruppa til PhD prosjektet «Stories about life and death – exploring the bereaved person’s narratives as a way to understand suicide among young Sámi men». Prosjektet er forankret i Samisk Nasjonal Kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS), og finansiert av Helse Nord, SANKS og Finnmarkspsykehuset. Hovedmålet med prosjektet er å få mer kunnskap om hvorfor unge samiske menn dør i selvmord. I tillegg har samme person intervjuet etterlatte, og er medforfatter i artikler som går ut fra prosjektet. Gjennom aktiv deltakelse i forskningsprosjektet «Stories about life and death» får RVTS Nord tilgang til brukernes erfaringer og utfordringer knyttet til selvmordsforebygging i en samisk kontekst. Vi er med å utvikle ny fagkunnskap innenfor feltet.
- Vi deltar også i Forskernettverket til SANKS, hvor vi får vi kunnskap om nyere forskning som skal bidra til økt kompetanse om samers særskilte behov for språklig og kulturelt tilrettelagte tjenester. Vi får mulighet til å påvirke nye forskningstema, og vi bygger faglige nettverk og relasjoner.
- RVTS Nord har i 2018 gitt bidrag til arbeidet med en systematisk kartleggingsoversikt som utarbeides av Folkehelseinstituttet på vegne av NKVTS. Målet er å få en oversikt over den forskningen som finnes om behandling, både for utsatte og utøvere av vold og seksuelle overgrep. Arbeidet er ventet å stå ferdig i mars 2019.
- I 2018 har RVTS Nord også sittet i referansegruppe for RKBU angående forskning på implementering av EXIT i Nord-Norge, samt vært representert i Universitetet i Nord-Norges forskningsnettverk for flyktninghelse.
- Moa Nyamwathi Lønning disputerte med avhandlingen “Fragmented journeys, social relations and age amongst Afghan young people on the move towards Europe. Positioning, negotiating and redefining”, NTNU.

6 Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet

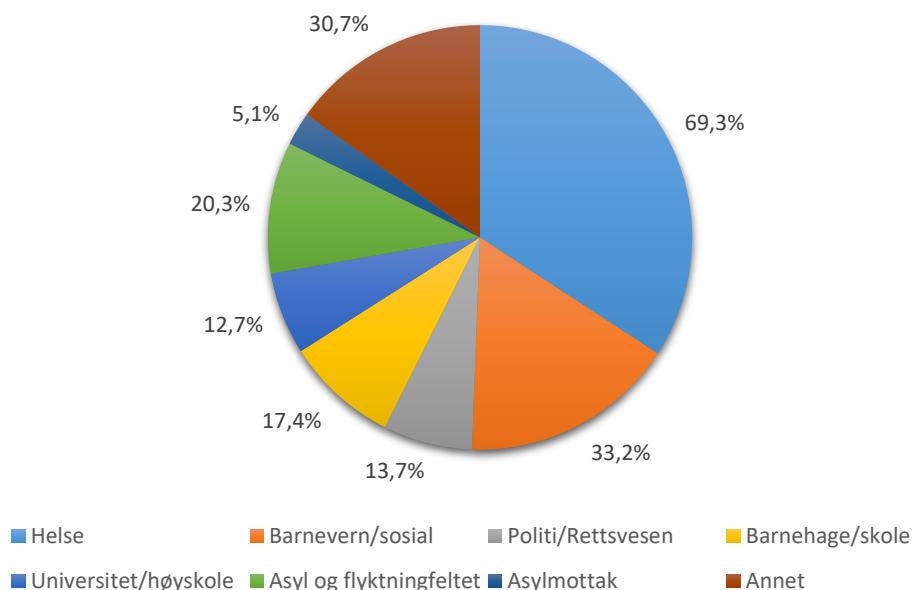
6.1 Utadrettet aktivitet

RVTS Nord benytter en egen registreringsmodell. Denne gir et godt bilde av vår drift, selv om den ikke får med all aktivitet. Dette er en manuell registrering ansatte gjør, ut i fra det arbeidet de utfører. Denne registreringen inkluderer ikke web. Samarbeidsmøter med bl.a. andre kompetansesenter utgjør en stor del av vårt utadrettet arbeid.

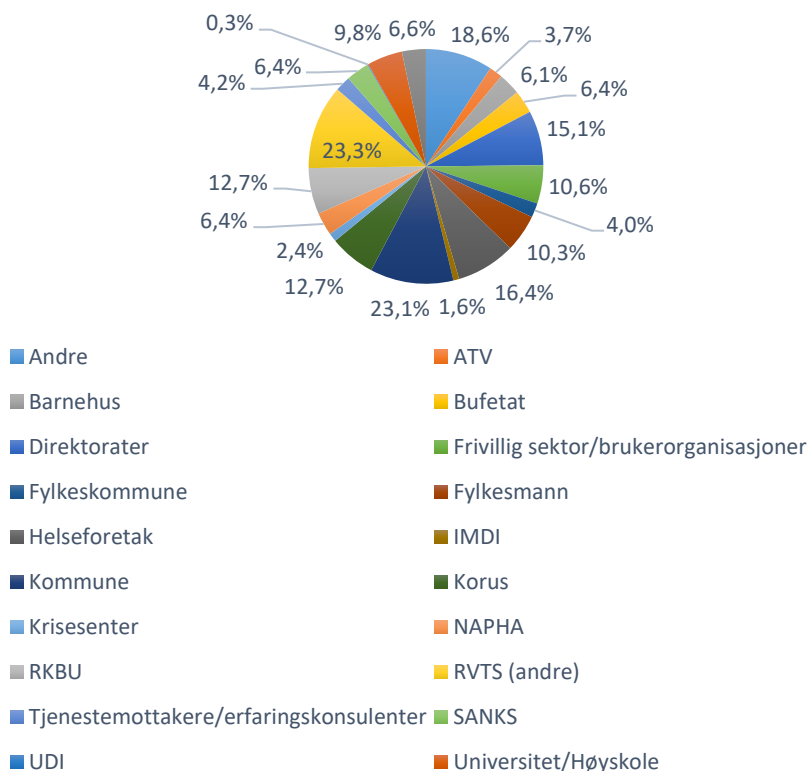
Fordeling av antall aktiviteter på type arbeid

Tjenestetype

Deltakere på våre aktiviteter fordelt på tjenestetyper de representerer

Oppdrag utført i samarbeid med:

Samarbeidsinstanser til våre aktiviteter

6.2 Konsultasjon og veiledning

RVTS Nord gir konsultasjon til tjenesteapparatet. Dette innebærer kommunale tjenester, spesialisthelsetjeneste, statlig etater, andre offentlige instanser og private aktører i regionen. Vi mottar mange henvendelser i måneden, og

det er stor variasjon i omfang og behov. Konsultasjonene gis på telefon, videokonferanse eller ved fysiske møter. Vi initierer samarbeid med andre tjenester og andre kompetansemiljøer, der vi ser det er nødvendig.

RVTS Nord har i 2017 deltatt i tre konsultasjonsteam (to regionale og ett interkommunalt), der bekymring vedrørende vold mot barn (inkludert seksuelle overgrep og alvorlig omsorgssvikt) er konsultasjonsgrunn. Disse teamene er:

- Regionalt tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt konsultasjonsteam om avdekking og oppfølging av barn utsatt for vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt (koordinert av Statens Barnehus i Tromsø).
- Regionalt tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt kompetanseteam om håndtering og oppfølging av barn og unge med skadelig seksuell atferd (koordinert av RVTS Nord).
- TryggEst-konsultasjonsteam. Dette er et interkommunalt konsultasjonsteam for innsatsteamene i TryggEst-pilotkommunene Tromsø, Alta og Porsanger. Formålet er håndtering og oppfølging av særlig risikoutsatte eldre unge og voksne (blant annet fysisk funksjonshemming eller kognitiv funksjonsnedsettelse) som utsettes for eller utøver vold, seksuelle overgrep/skadelig seksuell atferd eller andre overgrep og krenkelser (koordinert av Tromsø kommune).

I tillegg har RVTS Nord konsultert/veiledet i en rekke enkeltsaker vedrørende vold eller seksuelle overgrep mot barn, unge og voksne i 2018. Dette omfatter alle typer tjenester, med hovedvekt på helse- og omsorg (kommunale tjenester og spesialisthelsetjeneste) og barnevern (statlig og kommunalt). Barnehager og skoler er også hyppige konsultasjonssøkere.

RVTS Nord har gitt konsultasjon og veiledning på forespørsel til tjenesteapparatet som arbeider med asylsøkere og flyktninger. Forespørselene kom fra bredden i tjenesteapparatet og omhandlet både barn, voksne og enslige mindreårige. I 2018 har vi sett en økning i henvendelser fra ansatte i barnehager og skoler. Vi har videre bidratt i veiledningsforløp til kommunalt migrasjonshelseteam; kommunal tverretatlig/tverrfaglig samarbeidsgruppe, fosterforeldre for enslig mindreårig flyktninger, asylmottak for enslige mindreårige, ordinær og tilrettelagt avdeling, flerkulturelt team i kommunal barnevernstjeneste, bofelleskap for enslige mindreårige og ambulant rehabiliteringsteam i spesialisthelsetjenesten.

RVTS Nord har gitt veiledning på forespørsel til spesialisthelsetjenesten ang komplekst traumatiserte pasienter; norske og flyktninger. Noe av dette er gitt som langsgående, avgrensede veiledningsforløp. Videre bidrar vi regelmessig i veiledningsgruppe for fysioterapeuter i spesialisthelsetjenesten (psykiatri og somatikk) med fokus på kropporientert traumebehandling. For øvrig har RVTS Nord vært en støttespiller til oppstarten av et kompetanseteam på traumer i Psykisk helse- og rusklinikken UNN. Dette teamet skal gi veiledning og konsultasjon til alle enheter som gir traumebehandling i UNN.

6.3 Evaluering og behovsanalyser

Vi evaluerer våre kurs, undervisninger, fagdager og konferanser. Evalueringene brukes i forbedringsarbeidet av våre tilbud til tjenesteapparatet. Her brukes mobil, skjema i papirformat og ettersending av skjema per epost. Vi etterspør alltid hva folk ønsker mer av, og forslag til tema til fremtidige arrangementer.

7 Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap

7.1 Traumer og traumatisk stress

RVTS Nord har vært i dialog med NKVTS om eventuell utarbeidelse av nye faglige retningslinjer for behandling av PTSD. Kompetanseheving om traumer, traumatisk stress og oppfølging og behandling av traumatiserte er godt integrert i en rekke av RVTS Nord sine øvrige oppdrag og rapporteres om ellers i dette dokumentet.

7.2 Psykososial beredskap

RVTS Nord har bidratt til organisering av forhåndsvisninger av Erik Poppes film «Utøya 22.07». I Nord- Norge var det forhåndsvisning for etterlatte og berørte i Hammerfest, Vadsø, Lakselv, Tromsø og Bodø. Vi la til rette for visningene ved å planlegge sammen med fylkeslagene til Den nasjonale støttegruppa etter 22. juli- hendelsene, samt få tak i og organisere lokalt psykososialt støttepersonell som kunne være til stede under forhåndsvisningene. I tillegg var det

frivillig støttepersonell fra Røde Kors til stede. Vi bidro også med veiledning og forberedelse av det psykososiale støttepersonellet i forkant, slik at de skulle være forberedt til oppgaven.

Det gode samarbeidet med Fylkesmannen i Finnmark knyttet til nettverk for de psykososiale kriseteamene i fylket har fortsatt også i 2018. Årets samling fant sted i Karasjok 3.-4. mai. Kriseteamet i Porsanger kommune var vertskap og medarrangør. På nettverkssamlingen deltok medlemmer av kriseteamene fra 13 av fylkets 19 kommuner. Veileder IS – 2428 og innspill til aktuelle tema fra evaluering av siste nettverkssamling, lå til grunn for det faglige innholdet. Hovedtemaene var:

- Hva kan vi lære av Utøya-forskningen? Reaksjoner og konsekvenser for oppfølging
- Kriseteamets rolle i arbeid med vold og overgrep som berører mange
- Kriseteamets arbeid med minoriteter – likeverdige tjenester

I 2018 etablerte vi samarbeid med Fylkesmann i Nordland om arrangering av nettverkssamling for de psykososiale kriseteamene i fylket. Det resulterte i to samlinger, en i Sandnessjøen for de sørlige kommunene i Nordland, 19.-20. september, og en på Fauske, 30.-31. oktober. På samlingene deltok til sammen medlemmer av kriseteam fra 29 av fylkets 44 kommuner. Hovedtemaene på samlingene var:

- Kriseteamets rolle i arbeid med vold og overgrep som berører mange
- Selvmordsforebygging i Nordland – aktuell situasjon og kriseteamets rolle
- Etterlatte etter selvmord ved Landsforeningen for etterlatte Nordland
- Fylkesmannens rolle i helseberedskapsarbeidet
- Kriseteamets arbeid med minoriteter generelt og den samiske befolkningen spesielt, med utgangspunkt i lov om likeverdige tjenester

Målet er å etablere nettverkssamlingene som et årlig tilbud i Nordland på samme måte som i Finnmark. I tillegg jobber vi videre med å få til et samarbeid med Fylkesmann i Troms om tilsvarende nettverkssamlinger for de psykososiale kriseteamene i Troms fylke.

Erfaringene vår med nettverkssamlingene er at det kommer forespørsler fra enkeltkommuner om fagdager hvor de, sammen med nabokommuner, kan gå mer i detalj på spesifikke tema og mulighet til å gå i dybden. Slike henvendelser aksepterer vi ut fra kapasitet. I 2018 har vi hatt fagdag med Hammerfest/ Kvalsund og Hattfjelldal/ Grane.

Det siste året har vi også vært involvert i Universitetssykehuset Nord- Norges arbeid med implementering av IS-2428. Sykehuset har nå vedtatt endringer i sin forankring av pårørendetjenesten. Vi har også i 2018 arrangert en øvelse for personell som skal bemanne pårørendetjenesten. Denne gangen ble øvelsen arrangert som en table-top med målsetting å øve ny organisering og nye tiltakskort.

7.2.1 Child and Adolescent Complex Trauma Society - Cactusnettverket

RVTS Nord er ett av medlemmene i det nasjonale kompetansenettverket om utviklingstraumer; Cactusnettverket. I løpet av 2018 ble det avholdt to ordinære heldagsmøter. I tillegg har RVTS Nord som en del av nettverket bidratt til å revidere spørsmålene om vold og traumer i Ungdata-undersøkelsen.

7.3 FN/NATO - veteraner

RVTS Nord har deltatt på tre samarbeidsmøter i 2018 med de andre RVTSene om FN/NATO -arbeidet. To ansatte fra RVTS deltok på Veterankonferansen på Lillehammer, og to ansatte fra RVTS deltok på kurs i regi av SIOPS om veteraners psykiske helse.

Vi har deltatt i utforming av Veteranplan for Bodø kommune i samarbeid med veterankontakt.

RVTS Nord koordinerer et regionalt fagnettverk for veteraner, og arrangerte løpet av året et fagnettverksmøte. Møtet hadde deltakere fra veteranorganisasjoner, Forsvaret og kommunene. På møtet var det først en gjennomgang

av situasjonen i forhold til veteranarbeidet i de ulike organisasjonene. Deretter ble man enig om at følgende saker skulle prioriteres i 2019:

- Fagdager
- Kommunale veteranplaner og veterankontakter
- Ressursgrupper på kommunalt nivå
- Kompetanseheving i kommunene
- Nettverksbygging
- Styrke kompetansen på familievernkantorene

8 Vold og overgrep (“Vold i nære relasjoner”)

RVTS Nord har i 2018 hatt høy aktivitet på temaområdene vold og seksuelle overgrep rettet mot tjenesteapparatet i regionen, i form av undervisning, konsultasjon/veiledning og samarbeids- og samordningsarbeid (inkludert nettverk og samhandlingsrutiner). I tillegg har vi gjennom året vært involvert i store utviklingsprosjekter innenfor digitale ressurser på temaområdene (se SNAKKE og Jeg Vet). Vi arbeider ut fra de vide definisjonene av vold (for eksempel inkludert negativ sosial kontroll) og av nære relasjoner (som også omfatter profesjonelle tjenesteytere). Vi har et livsløpsperspektiv, har fokus på både utsatte og utøver perspektivet, og innsatsen gjenspeiler alle forebyggingsnivåer.

Det har i henhold til føringer i tilskuddsbrevet for 2018 spesielt vært arbeidet innenfor to større satsningsområder, med forankring i Opptappingsplan mot vold og overgrep, 2017-2021 (Prop. 12 S 2016-2017). Disse satsningene har vært på styrking av arbeid for økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn, og arbeid for bedre behandlingstilbud til overgripere, spesifisert som økt kompetanse i hjelpeapparatet om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Det har også vært et særlig fokus på bidrag rettet mot utvikling og implementering av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, samt bidrag til lokalt og regionalt samarbeid og samordning av voldsarbeidet.

8.1 Samordning av voldsarbeidet (inkludert kommunale handlingsplaner)

RVTS Nord skal bidra til samordning av voldsarbeidet i kommunene. Dette omfatter ulike former for kompetanseutvikling og nettverksarbeid i kommunene, med fokus på utvikling av samarbeidsrutiner og handlingsplaner om vold i nære relasjoner/vold og seksuelle overgrep mot barn. Fra 1. januar 2018 trådte nye lovbestemmelser for helselovgivningen i kraft. Disse innbar en tydeliggjøring av kommunens, fylkeskommunens, og statens ansvar for å avdekke, avverge og forebygge vold og seksuelle overgrep. I denne sammenheng utga Bufdir i 2018 brosjyren “Kommunens helhetlige innsats mot vold i nære relasjoner¹”, som RVTS Nord fikk i oppdrag å gjøre kommunene kjent med.

RVTS Nord har i 2018 bistått 6 kommuner i regionen i utvikling av kommunale handlingsplaner om vold i nære relasjoner, og deltatt med undervisning og veiledning om kommunale handlingsplaner for 10 kommuner i Finnmark. Samlingen var organisert av Fylkesmannen i Finnmark. RVTS Nord har også avgitt høringsvar på flere kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner (bla. Midt-Troms kommunene og Loppa kommune), samt på Tysfjord kommune sin opplæringsplan om seksuelle overgrep til barn og unge Oaggi muv/Gjør meg trygg. I tillegg har vi bistått NKVTS i kartlegging av hvilke kommuner i regionen som har handlingsplaner.

I ulike undervisningssammenhenger informerer vi om betydning av planlegging, samordning og utvikling av kommunale handlingsplaner.

Vi har deltatt i nettverket for instanser i Tromsø som arbeider med vold og seksuelle overgrep (kommunale, statlige virksomheter og frivillige organisasjoner/stiftelser). Det har vært gjennomført 3 møter i rapportperioden og antall instanser som deltar i møtene har økt i løpet av året. “Januarkonferansen” om vold og seksuelle overgrep er det viktigste samarbeidstiltaket for nettverket. Det ble av praktiske årsaker ikke avholdt konferanse i 2018. Nettverket velger deltakere til konferansegruppa, og i 2018 har gruppa bestått av representanter fra ATV, Statens barnehus,

¹ <https://www.bufdir.no/Documents/Brosjyrekr%20veil%20utskriftsversjon.pdf>

SMISO-Tromsø og Tromsø kommune, med RVTS som koordinator. Konferansen er åpen for deltakelse av fagfolk fra hele landet, men har en regional profil på framlegg og i rekruttering av deltakere.

På årskonferansen i Norsk Forening i Familierapi bidro RVTS Nord sammen med UiT i en presentasjon av klinisk familiearbeid med utgangspunkt i en enkeltsak. Presentasjonen er en beskrivelse av tverretatlig samarbeid mellom familievernkontoret, sinnemestringstilbudet i vår klinikk og kommunalt barnevern i Tromsø, og er å forstå som en fortelling om systemisk familiearbeid supplert med et individuelt behandlingsforløp med voldsutøver (sinnemestring) og der barneverntjenesten bidrar tilsyn, oppfølging og koordinering.

RVTS Nord har på henvendelse gitt tilbud om konsultasjon i enkeltsaker til kliniske enheter, barneverntjenesten, barneverninstitusjon og andre instanser. Innspill og refleksjoner knyttet til det kliniske arbeidet og tverretatlig og tverrfaglig samarbeid er de sentrale elementene i konsultasjonen. I forbindelse med avdekking av store overgrepssaker i mindre kommuner, har RVTS bistått kommunene med mer omfattende konsultasjon og støtte til kommunal koordinator og tverretatlig gruppe, samt deltatt i panel på åpne folkemøter.

8.2 Andre satsninger

8.2.1 Opptappingsplanen for rusfeltet

I 2018 har RVTS Nord som representant for alle RVTS-ene deltatt i to møter i den nasjonale arbeidsgruppen initiert av Helsedirektoratet, for kompetansesenter og fylkesmenn vedrørende opptappingsplanen for rusfeltet (Prop. 15S – 2016-2020), der temaområdet vold inngår. Videre ble den Rådgivende strategiplanen for fylkesmennene og de regionale kompetansesentrene spredt til alle RVTS-ene. For øvrig deltok RVTS Nord på samling for fylkesmenn og kompetansesenter i Stavanger 13. og 14. november på bakgrunn av arbeidet med opptappingsplanen.

8.2.2 Kompetanseheving- rus og vold

I 2018 har RVTS Nord sammen med Korus Nord startet arbeidet med å nedsette en regional arbeidsgruppe for å kunne bidra inn til «Kompetanseutvikling rus og vold». Det har vært relativt tett samarbeid mellom sentrene, og det har blitt gitt innspill til ulike deler av prosjektet. Som en del av arbeidet ble det arrangert en intern fagdag om Brukerplan for de som ønsket det på senteret. RVTS Nord deltok også på arbeidsseminaret som RVTS Midt ved prosjektledelsen arrangerte i Trondheim 03.10.18.

8.2.3 Pakkeforløp psykisk helse og rus

I 2018 ble innføringen av pakkeforløpene tema på flere av de arenaene som RVTS Nord deltar på. For eksempel var dette et tema på Forum for fag og kompetanseutvikling, og det er en forutsetning for «kompetanseutvikling rus og vold». RVTS Nord har gitt innspill til Helsedirektoratet på kompetansesentrenes rolle, har deltatt på regional lanseringskonferanse, samt deltatt på internt seminar for Universitetssykehuset Nord-Norge. For øvrig har pakkeforløpene vært presentert internt på senteret, og det er nedsatt en intern arbeidsgruppe som kan ta imot henvendelser på senterets temaområder. Fra lansering og ut året har imidlertid hovedfokus vært på å gjøre tilgjengelig informasjon om nasjonale og regionale implementeringsplaner, samt relevant fagstoff fra senterets temaområder.

8.2.4 Satsning på rask psykisk helsehjelp og ACT og FACT

I forbindelse med arbeidet med pakkeforløp og opptappingsplanen for rus har RVTS Nord holdt seg oppdatert på det pågående arbeidet med å etablere ACT/FACT-team i landsdelen. I 2018 var det en rekke team som var i en oppstartsfase. Det ser ut til å komme 6 team i Nordland, 4 team i Troms, i tillegg til at man ser på muligheten for å etablere en variant av ACT/FACT-team i Finnmark.

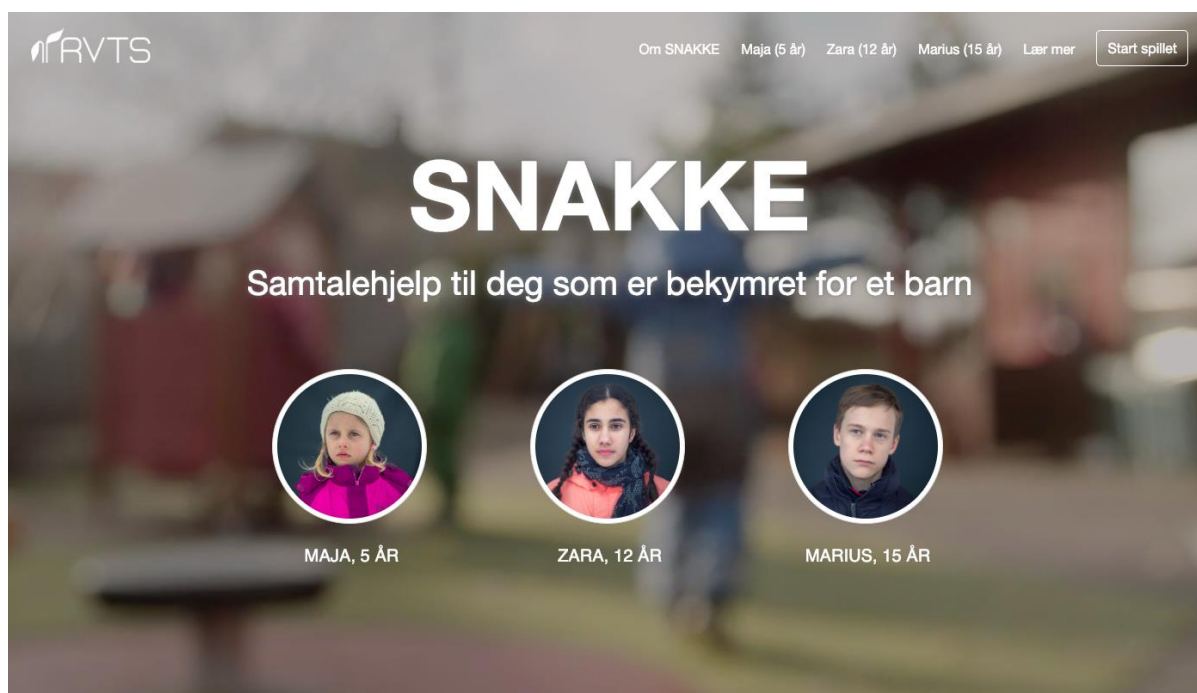
8.2.5 Nettbasert kompetanseutvikling

RVTS skal i henhold til tilskuddsbrevet bidra til å styrke kommuneansattes og minoritetsrådgiveres kompetanse i å samtale med barn ved bekymring om vold og seksuelle overgrep. For å nå ut til flest mulig, og samtidig tilstrebe en nasjonal standard for likeverdige tilbud og tjenester har myndighetene initiert utvikling av flere digitale ressurser. RVTS Nord har i 2018 bidratt til utviklingen av to av disse - "SNAKKE" og "Jeg Vet". Begge ressursene ble lansert i april 2018 på konferansen RVTS Nord arrangerte sammen med Fylkesmennene i Finnmark, Troms og Nordland.

Konferansen ble arrangert på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, i forbindelse med rulleringen av regjeringens tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom - "En god barndom varer livet ut" (2014–2017).

8.2.6 SNAKKE

SNAKKE (www.snakkemedbarn.no) er en digital opplæringsportal innrettet mot ansatte i barnehage, skole, helsetjenesten o.a. tjenester. Målsettingen med SNAKKE er å bygge opp kompetanse og styrke ferdighetene i å snakke med barn og unge når en er bekymret for om et barn utsettes for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt (undersøkende samtaler/bekymringssamtalen). Arbeidet startet i 2017, og er videreført i 2018. Bufdir er oppdragsgiver, og arbeidet koordineres av RVTS Øst i en prosjektgruppe der alle RVTSene deltar.

Prosjektgruppa møtes i Oslo, og RVTS Nord har i 2018 deltatt på totalt 14 samlingsdager. Gruppa har arbeidet med videreutvikling av portalen; konkret handler det om planlegging og gjennomføring av piloteringsarbeidet, utvikling av nye interaktive simuleringsspill (avatarer) og planlegging av implementering av plattformen i regionene. Det ble besluttet at piloteringen skulle rettes mot barnehagesektoren, og RVTS Nord har samarbeidet med barnehager i Tromsø og Nordkapp kommune i piloteringsarbeidet.

8.2.7 JEG VET

RVTS Nord har i 2018 deltatt i en nasjonal arbeidsgruppe med utvikling av en digital ressurs for voldsforebyggende og livsmestringsfremmende opplæring til barn og unge. Ressursen utvikles av Bufdir, i samarbeid med Gyldendal Norsk Forlag på den digitale plattformen «Salaby.no», under navnet «Jeg vet» (jegvet.no). Ressursen dekker barnehage til og med videregående skole, med to ganger to timers opplegg per trinn på temaene vold, seksuelle overgrep og mobbing.

GYLDENDAL

SALABY

Sam- ungdoms- og familiedirektoratet

"JEG VET"

Læringsressurs for voldsforebygging og livsmestring i barnehage og skole

BETA-VERSJON

Hva er «Jeg Vet»?

Til deg som jobber med barn

Til deg som er foresatt

Bekymret for et barn?

«Jeg vet» er en ressurs for barnehagelærere og lærere i skolen i undervisning om disse temaene. Forskning har vist at effekten av forebyggende tiltak er størst når undervisningen gis av voksne som elevene kjenner og når opplæringen gis langsgående over tid. Oppleggene gir elevene kunnskap om ulike former for vold, seksuelle overgrep og mobbing, og konsekvenser av slike krenkelser. De lærer om hvilke rettigheter barn og unge har om beskyttelse og hvordan de kan få hjelp dersom de selv eller noen de kjenner utsettes for krenkelser.

Ressursen inneholder for øvrig støttemateriell for skoleeiere (kommune og fylkeskommune) og skoleledelse (rektorer) for implementering, støttemateriell for lærerne i bruken av ressursen, samt informasjonsmaterieill til foresatte. «Jeg vet» inneholder også en kunnskaps- og handlingskompetansedel for oppfølging av elever som måtte få reaksjoner på undervisningen eller der det måtte avdekkes faktisk utsatthet hos elever i forbindelse med undervisningen.

UNDERSVINGSOPPLEGG
Barnehage

UNDERSVINGSOPPLEGG
1.-4. trinn

UNDERSVINGSOPPLEGG
5.-7. trinn

UNDERSVINGSOPPLEGG
8.-10. trinn

UNDERSVINGSOPPLEGG
VGS

Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra Bufdir (prosjektledelse) og fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), Barneombudet, Læringsmiljøsentret, Statlig spesialpedagogisk tjeneste (Statped), Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS), Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende – Barns Beste, Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, samt fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet – Ligestillingsavdelingen.

RVTS Nord og NKVTS har i 2018 hatt et særlig ansvar for å produsere og kvalitetssikre innholdet på vold og seksuelle overgrep, samt å koordinere bidrag fra den øvrige arbeidsgruppen på mobbetemaene i ressursen.

8.2.8 Vold mot eldre og andre risikoutsatte voksne

RVTS Nord har i 2018 undervist om vold mot eldre, som særlig risikoutsatt befolkningsgruppe. Vi har også deltatt i nasjonalt nettverk om vold mot eldre, sammen med de andre RVTSene og NKVTS.

8.2.9 TryggEst

TryggEst er et program for vern av risikoutsatte voksne, under nasjonal pilotering i regi av Bufdir (<https://www.bufdir.no/vold/TryggEst/>). Programmet skal bidra til å avdekke og forhindre overgrep mot voksne mennesker som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Dette omfatter de med fysisk funksjonshemming eller kognitiv funksjonsnedsettelse, utviklingshemming, høy alder, rusproblemer, fysisk sykdom, psykisk lidelse. Det kan også gjelde personer med minoritetsbakgrunn (inkludert tvangsekteskap, negativ sosial kontroll og æresrelatert vold) og de av oss med andre seksuelle orienteringer, kjønnsidentiteter eller kjønnsuttrykk (LHBTQi).

The screenshot shows the TryggEst website interface. At the top, there is a header with the logo for 'BETA Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet' on the left and 'Bokmål' and 'Søk' on the right. Below the header is a breadcrumb trail: 'bufdir.no > Vold og overgrep > TryggEst'. The main content area is titled 'TryggEst – vern av risikoutsatte voksne' and features six main sections, each with an icon and a title:

- Hva er TryggEst?** (Icon: two people) - Hvordan kan TryggEst hjelpe? • Hvilke kommuner er med i TryggEst?
- Verktøy og ressurser i arbeidet** (Icon: wrench and screwdriver) - Akutte situasjoner • Bevis sikring • Snakke med den utsatte • Dokumentasjon • Troverdighet • Samtykkekompetanse • Taushetsplikt • Mistenkte • Overgriper
- Meld fra om vold og overgrep** (Icon: speech bubble) - Når skal jeg varsle politiet? • Når skal jeg kontakte TryggEst?
- Risikoutsatte voksne** (Icon: person with plus sign) - Hva kan gjøre en person risikoutsatt? • Hvorfor er risikoutsatte voksne mer utsatt for overgrep?
- Tegn på vold og overgrep** (Icon: bandage) - Fysisk vold • Psykisk vold • Seksuelle overgrep • Økonomiske overgrep • Nettovergrep • Omsorgssvikt
- Ressurser for TryggEst-teamene** (Icon: checkmark) - Handlingskort • Risikovurderingsskjemaer

Vernet skal gjelde alle over 18 år som mottar, eller burde mottatt, tjenester fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene (inkludert rus- og psykisk helsetjenesten). Det omfatter alle former for vold, inkludert alvorlig omsorgssvikt og økonomisk utnyttelse. Programmet består av et flerfaglig og tverretattlig innsatsteam. De mottar, vurderer og følger opp varslinger. Videre er det etablert et bredt sammensatt konsultasjonsteam.

RVTS Nord innledet i 2018 samarbeid med pilotkommunene i region nord, Tromsø, Alta og Porsanger. Vi har bistått pilotkommunene med innlegg på fagseminar og i utarbeidelsen av TryggEst-brosjyre for Tromsø kommune. RVTS Nord har i tillegg deltatt i TryggEst-konsultasjonsteam (tidligere «tverrfaglig gruppe»), koordinert og ledet av Tromsø kommune. Dette er et konsultasjonstilbud til hjelpeapparatet i de tre pilotkommunene, for drøftinger i særlig vanskelige saker. Teamet møtes en halv dag hver måned.

Vi har i 2018 også deltatt på TryggEst-konferanse for alle pilotkommunene, i regi av Bufdir. Samarbeidet videreføres i 2019.

8.3 Opptappingsplan mot vold og overgrep

8.3.1 Arbeid for økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn

RVTS Nord har i henhold til myndighetenes satsning, styrket arbeidet for å øke kompetansen i helsetjenesten om vold mot barn (inkludert seksuelle overgrep, alvorlig omsorgssvikt/annen traumatisering). Det er viktig å ha et helhetlig perspektiv på kompetanseheving i tjenestene som møter barn og familier der det er en bekymring om, eller er avdekket vold og overgrep. Helsepersonell fra ulike tjenester og sektorer inngår alene og sammen med andre yrkesgrupper og tjenester i målgruppen for det meste av den virksomheten vi bedriver på volds- og overgrepfeltet. Kompetanse om vold mot barn inngår likeledes som primær- eller deltema i det meste av vår undervisning og

konsultasjon/veiledning til tjenesteapparatet, samt i samarbeids-, samordnings- og nettverksmøter, på tvers av fag/profesjoner, tjenester/etater og sektorer.

Eksempler på undervisninger rettet utelukkende mot helsepersonell, eller der helsepersonell inngår som primær målgruppe, har i 2018 vært undervisning om vold og overgrep for medisinerstudenter i Tromsø, 4. året. Fastleger, jordmødre og helsesykepleiere har fått opplæring gjennom Tidlig Inn-programmet.

Ny Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjon og Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen, har blitt integrert i våre undervisnings- og veiledningsopplegg i 2018.

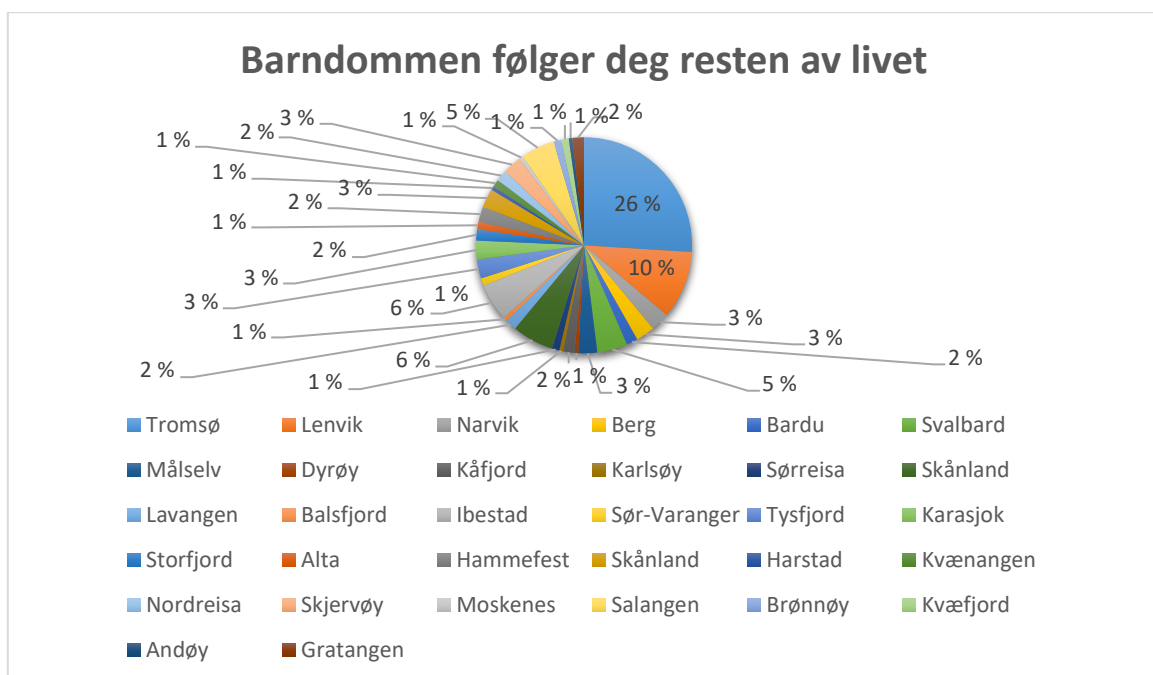
RVTS Nord deltok i referansegruppe for Nasjonalt Kunnskapscenter om Vold og Traumatisk Stress (NKVTS) sin nye digitale ressurs "Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid - Vold i nære relasjoner" som ble lansert høsten 2018. Denne veilederen retter seg mot primær- og spesialisthelsetjenesten og dekker vold og overgrep mot barn og risikoutsatte voksne. Veilederen har blitt gjort kjent gjennom undervisning og promotering på hjemmesiden vår og våre sosiale medier.

I tillegg har vår deltagelse i utviklingen av det digitale opplæringsprogrammet SNAKKE vært en prioritert oppgave innenfor denne satsningen. Dette programmet har også helsepersonell i målgruppen for økt kompetanse i samtale med barn ved bekymring for vold, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt.

8.3.2 Konferansen «Barndommen følger deg resten av livet»

RVTS Nord fikk i 2017 forespørsel om å arrangere en konferanse i 2018 for å markere avslutningen på tiltaksplanen «En god barndom varer livet ut» (2014-2017). Målet med konferansen var å vise konkrete regionale eksempler fra arbeidet med tiltaksplanen, samt promotere nye digitale verktøy og ressurser. Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet (Bufdir) bevilget 250. 000,- i eget tilskudd til formålet.

Konferansen ble gjennomført i samarbeid med Bufdir, Fylkesmannen i Nordland, Fylkesmannen i Troms ved Sjumilssteg-koordinator, og Fylkesmannen i Finnmark ved koordinatoren for 0-24 Samarbeidet. Konferansen ble gjennomført 10. og 11. april 2018, og ca. 200 personer deltok fysisk på begge dagene. I underkant av 2000 personer så hele eller deler av den første dagen som live streaming, mens tilsvarende tall for dag 2 var rundt 600. I ettertid har tallene økt til 2200 og 850 for henholdsvis dag 1 og 2. I tillegg har streamingen blitt redigert ned til enkelt-foredrag som har egne besøkstall.

Deltakere fordelt på kommune

8.3.3 Kommunepsykologer/barnevern/andre tjenester

I 2017 ble psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene tilbudt programmet Stø Kurs- traumeforståelse og behandling. Programmet ble levert som en kombinasjon av undervisning, e-læring og veiledning, og fortsatte frem til sommeren 2018. Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene ble også spesielt invitert til konferansen RVTS Nord arrangerte om radikaliserings og voldelig ekstremisme, høsten 2018.

I 2017 startet senteret opplæring (2 dager) i dialogisk samtalemetode for barneverntjenesten i Tromsø kommune. I prosjektet har undervisningen vært innrettet mot bruk av metoden i bekymringsamtaler eller som samtaleverktøy i undersøkelsessaker, og i 2018 har det vært gjennomført 2 undervisningsdager – den siste dagen var forbeholdt veilednings- og oppfølgingsgruppa i tjenesten.

RVTS Nord har i 2018 bidratt på videreutdanningen om vold i nære relasjoner og aggresjonsproblematikk ved Norges Arktiske Universitet – Campus Narvik. RVTS Nord bidrar med faglig innhold og som betydelig undervisningsressurs inn i videreutdanningen. Vold/seksuelle overgrep mot barn utgjør en stor bolk i undervisningen (blant annet skoloring i dialogisk samtalemetode med barn).

8.3.4 Arbeid for bedre behandlingstilbud til overgripere

RVTS Nord har i 2018 arrangert kursrekke i AIM-metodikken (Assessment – Intervention - Moving on), med kursholdere fra kompetansemiljøet V27 – Betanien BUP². Dette er en femdagers kurspakke for identifisering, utredning og behandling av barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Kursene er fordelt på et endags kurs i grunnleggende bevissthet og kunnskap, et todagers kurs i risikokartlegging og utredning, og et todagers kurs i behandling. Barnehuset i Tromsø foresto undervisningen i basiskurset, sammen med RVTS Nord.

Basiskurset var åpent for alle i region Nord som arbeider med barn og unge eller har faglig interesse for temaet, mens utrednings- og behandlingskurset primært var rettet mot tjenesteytere som gjør utrednings- og/eller behandlingsoppgaver i sine virksomheter. På kursene deltok henholdsvis 25 på basiskurset, 46 på utredningskurset og 37 på behandlingskurset. Deltagerne kom fra en rekke ulike instanser, som barnevern, barnehus, barne- og ungdomspsykiatri og barnehabilitering, konfliktråd, helse- og omsorgstjenester, NAV og Bufetat (MST-team og familievern). I tillegg deltok ansatte ved RVTS Nord i utrednings- og behandlingskursene som ledd i egen kompetanseheving.

RVTS Nord har i tillegg undervist om dette temaet i flere andre sammenhenger i løpet av 2018. Blant annet for studenter på videreutdanningen om vold i nære relasjoner og aggresjonsproblematikk, ved Universitetet i Tromsø – Campus Narvik (ca. 40 studenter). Vi har også vært tilrettelegger for Nasjonalt kompetansesenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) i deres forskningsintervjuer med deltagerne fra tjenesteapparatet i regionen på dette temaet, i løpet av året³.

RVTS Nord har videre koordinert det regionale kompetanseteamet om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd gjennom 2018. Teamet er representert ved Statens barnehus i Tromsø, BUP i Tromsø, Konfliktrådet i Tromsø og Bufetat Nord, ved Familievernkontoret i Tromsø. Teamet møtes en halv dag per måned og gir konsultasjon og veiledning til tjenesteapparatet i konkrete (anonymiserte) saker som omfatter denne problematikken. RVTS Nord har i tillegg gitt konsultasjon og veiledning i flere saker utenom teamets møtetider. Vi har også deltatt i et konsultasjonsteam i Tromsø kommune, som også retter seg særlig mot eldre ungdom og unge voksne med kognitive vansker og problematisk eller skadelig seksuell atferd (se «TryggEst»). I tillegg deltok vi i et tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt konsultasjonsteam, om avdekking og oppfølging av barn utsatt for vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt. Teamet koordineres av Statens Barnehus i Tromsø og møtes en halv dag per uke. Dette teamet har hatt flere SSA-saker (avdekking) i 2018.

² V27 har inngått avtale med det engelske AIM-miljøet som har utviklet metodikken, og oversatt denne til norsk. De har fått oppdrag fra Helsedirektoratet om tilby kursene nasjonalt, i samarbeid med de regionale RVTS. I tillegg har de prosjektansvar for opprettelse av et nasjonalt klinisk nettverk av behandlere fra barne- og ungdomspsykiatrien og barnehabiliteringene i spesialisthelsetjenesten, der behandlere fra BUP i Tromsø, Bodø og SANKS deltar fra region nord.

³ <https://www.nkvts.no/rapport/tverretatlig-samarbeid-om-barn-og-unge-med-problematisk-eller-skadelig-seksuell-atferd/>

RVTS Nord har i 2018 deltatt i det nasjonale kompetansenettverket om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd og på nordisk nettverksmøte på dette temaet. Vi har tatt AIM-kursholderkurs, samt mottatt opplæring i teknologiassistert (nettbasert) skadelig seksuell atferd hos barn og unge. På de nevnte kursene dekket vi deltagelse for ansatte ved Statens Barnehus i Bodø og ved BUP i Bodø, som del av spredning av kompetanse.

Vi har vært i dialog med Helse Nord vedrørende samarbeid på tvers av ulike nettverk, da man i 2018 startet et klinisk nettverk (behandlernetttverk) på tvers av helseregionene, på oppdrag fra Helsedirektoratet og under ledelse fra Helse Vest.

8.3.5 Sinnemestring

RVTS Nord har siden 2006 bidratt med spredning av Sinnemestring - Brøsetmodellen (SBM). Vi har i samarbeid med Brøset deltatt i utvikling av behandlingsmodellen, blant annet ved at basiskunnskaper om vold i nære relasjoner, kunnskaper om voldsutøver, barn som lever med vold og traumeforståelse nå er fast innhold i utdanningsprogrammet. RVTS har ansvaret for undervisninga på disse temaområdene i utdanningen. RVTS Nord har sammen med de andre RVTS-ene deltatt i møter med Brøset om strategier for spredning og implementering av modellen, og i nord har familievern og kriminalomsorgen vært prioritert. Dette har resultert i etablering av sinnemestringstilbud i de fleste av disse tjenestene i landsdelen, men også andre tjenester som f.eks. rusinstitusjoner har skaffet seg denne kompetansen. I 2018 har vi arbeidet med rekruttering til nytt utdanningsforløp i SBM i nord (Tromsø) med oppstart i februar 2019 der vi prioriterer ansatte i spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester som arbeider med vold og rusproblematikk. Vi har også signalisert at behandlingsmodellen kan være nyttig for andre kommunale tjenester, som f.eks. barnevern og ulike helse- og omsorgstjenester, og vist til statlige føringer om å styrke kompetansen på utøvertiltak i kommunale tjenester.

Det har vært stor interesse i å delta i utdanningsprogrammet. For kullet som starter januar 2019 er det rundt 30 deltaker. Ca 20 av disse er ansatt i kommunale tjenester. Barneverntjenesten er også godt representert, gjerne som medarbeider i ulike former for familieteam. Familievernet er representert med 5 medarbeidere, og kriminalomsorg og en rusinstitusjon i spesialisthelsetjenesten har også deltakere i utdanning.

Den årlige veilednings- og nettverkssamlinga for sinnemestringsterapeuter ble dette året lagt til Jubileumsseminaret på Hell, Trøndelag som var en 20-årsmarkering for SBM med framlegg fra flere kjente fagfolk og forskere. Her deltok rundt 25 sinnemestringsterapeuter fra de tre nordligste fylkene.

8.4 Tidlig inn

RVTS Nord har i 2018 undervist om vold (inkludert seksuelle overgrep og traumer) i opplæringsprogrammet "Tidlig Inn – Tidlig intervensjon ved vansker knyttet til psykisk helse, rusmidler og vold i nære relasjoner – Opplæring i bruk av kartleggingsverktøy og samtalemetodikk i møte med gravide og småbarnsforeldre». Hovedmålgruppa er jordmødre, helsesykepleiere og fastleger, men samarbeidende tjenester deltar også i programmet.

I løpet av året har det vært følgende aktivitet i opplæringsprogrammet: Opplæringsdag om vold (Dag 4) i Sandnessjøen, oppfølgingsdag (Dag 6) i Porsanger, oppstartmøter i Vega, Sømna og Brønnøy, veileder- og koordinatorsamling (2 dager) og nasjonalt arbeidsseminar (2 dager).

Det er KoRus Nord som nasjonalt og regionalt koordinerer arbeidet der RVTS Nord, Bufetat Nord og RKBU Nord deltar. Samarbeidet er organisert i et regionalt opplæringssteam (ROT), og det har vært gjennomført flere møter i dette teamet i 2018. I møtene planlegges nye forløp, oppfølging av gjennomførte forløp, utvikling det faglige innhold, planlegging til nasjonalt arbeidsseminar, veileder- og koordinatorsamling m.v.

Arbeidet med endring og utvikling av manual og arbeidsbok for Dag 4, har pågått i hele rapportperioden.

For øvrig vises det til KoRus Nord web-side (Tidlig innsats – Tidlig inn <http://www.korusnord.no/Tidlig-identifikasjon/Tidlig-inn/>) for mer informasjon.

8.5 Krisesenter

RVTS Nord har et særlig oppdrag på å bidra til å styrke krisesentertilbudet i kommunene i vår region, gjennom kompetanseutvikling til ansatte på krisesenter og deres kommunale samarbeidspartnere (tjenester). Vi har hatt et

særlig fokus på å spre kunnskap om krisesenterveilederen til regionens kommuner, og vil fortsette dette arbeidet i 2019. Arbeidet opp mot krisesentertilbudet gjøres i flere ulike settinger. Blant annet har medarbeider fra RVTS Nord hospitert ved Krise- og incestsentret i Alta høsten 2018. Vi har også bidratt med fagtekst til Bufdir sin fagveileder for innholdet i krisesentertilbudet.

8.5.1 Regional og nasjonal krisesenterkonferanse

RVTS Nord har i 2018 arrangert en regional konferanse for Krisesentrene i samarbeid med Krisesenteret i Midt-Troms. Konferansen var på Finnsnes 19.-20. september. Tema var blant annet menneskehandel, brukere av krisesenter med andre seksuelle orienteringer og kjønnsidentiteter (LHBTQI) og traumebevisst omsorg i en krisesenterkonteks. 9 av 13 krisesenter i regionen deltok. I tillegg deltok representanter fra Bufdir og fra ROSA-prosjektet, som begge bidro med innlegg på konferansen.

RVTS Nord var også medarrangør på den nasjonale krisesenterkonferansen som ble arrangert i Oslo høsten 2018, i regi av Bufdir/RVTS Øst. Fra region nord deltok 11 av 13 krisesenter. Hovedtema for konferansen var traumearbeid på krisesentret. Det var bl.a. fokus på barn på krisesenter, foreldrefungning samt selvaretakelse av hjelper.

8.5.2 Styrking av krise- og incestsentertilbud i Indre Finnmark og samarbeid om krisesenteroppdraget

RVTS Nord har vært en samarbeidspartner for Bufdir med tanke på å styrke krisesentertilbudet i Indre Finnmark. Vi har deltatt på seminaret «Taushet tar liv» i Karasjøk. Konferansen ble arrangert av Sametinget og Krisesentersekretariatet. RVTS Nord har i løpet av 2018 deltatt på flere samarbeidsmøter vedrørende krisesenterarbeidet med andre RVTS og med Bufdir.

9 Samarbeid med universitet og høyskole

RVTS Nord har i 2018 bidratt inn i to videreutdanninger ved Norges Arktiske Universitet – Campus Narvik. Videreutdanning i krisehåndtering og traumebehandling og Videreutdanning om vold i nære relasjoner og aggresjonsproblematikk. RVTS Nord bidrar med faglig innhold og som betydelig undervisningsressurs i disse. Nettkurset Stø Kurs er lagt inn som produksjonskrav i førstnevnte utdanning. Nettkurset Vold og seksuelle overgrep mot barn for ansatte i barnehage og skole, er arbeidskrav i sistnevnte.

RVTS Nord har bidratt med undervisning på videreutdanning om barn og unges psykiske helse i regi av RKBU Nord, både campus Alta og Tromsø. I tillegg har RVTS Nord bidratt med undervisning innenfor alle våre fagområder på en rekke utdanninger, blant annet Masterprogram i Helsefag, studieretning psykisk helse ved UiT, medisinstudiet ved UiT, Helsesøsterutdanningen ved UiT, Kirkelig utdanningscenter i nord, Fysioterapiutdanninga ved UiT.

Fagansatte ved RVTS Nord har i 2018 undervist i kurset OPS! på “Helse, aldring og aktiv omsorg”, og “Psykisk helsearbeid og rusarbeid” ved Fagskolen i Troms og for studenter på barnevernspedagogutdanningen i Harstad.

RVTS Nord har hatt psykologistudent i hovedpraksis høsten 2018 i samarbeid med UiT, Psykologisk institutt.

10 Forebygging av selvmord og selvskading

I region nord er det særlig Finnmark fylke som har skilt seg ut med høye selvmordstall, helt tilbake til 1980-tallet. Dette har endret seg. Nå har Finnmark og Troms en selvmordsrate som er under landsgjennomsnittet. I Nordland derimot har det vært en økning i selvmordstallene de siste årene og fylket ligger over landsgjennomsnittet. Selvmordstallene varierer fra år til år, og årsakene til svingningene er sammensatte. Det er viktig å holde et kontinuerlig fokus på selvmordsforebygging i alle våre fylker. Ut fra de siste års økning i Nordland ser vi behovet for å rette et spesifikt fokus mot dette fylket. Nordland fylkeskommune har en handlingsplan «Nullvisjon selvmord» og i løpet av det siste året har vi etablert samarbeid med dem i forbindelse med vårt arbeid med Veiledende materiell for kommunene. Det er naturlig å fortsette dette samarbeidet, samt samarbeidet med Fylkesmannen i Nordland for å løfte fokus på selvmordsproblematikken i Nordland.

10.1 Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord

Vi viser til det veiledende materialet, og informerer om det ved alle anledninger der det er relevant og naturlig å presentere materialet. Dette gjelder både ovenfor kommunale tjenester og andre instanser.

RVTS Nord har undervist på fagdager og andre samlinger der kommunene er representert, og har brukt materialet som grunnlag. Vi har gjort materialet kjent via våre nettsider og bistått flere kommuner i deres utarbeidelse/revisjon av handlingsplan for forebygging av selvmord. Vi har gitt tilbakemeldinger til Målselv kommune på deres selvmordsforebyggende plan.

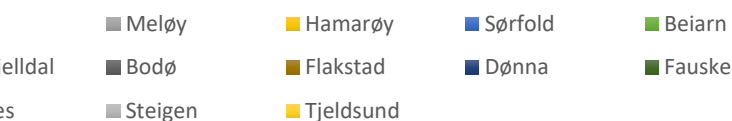
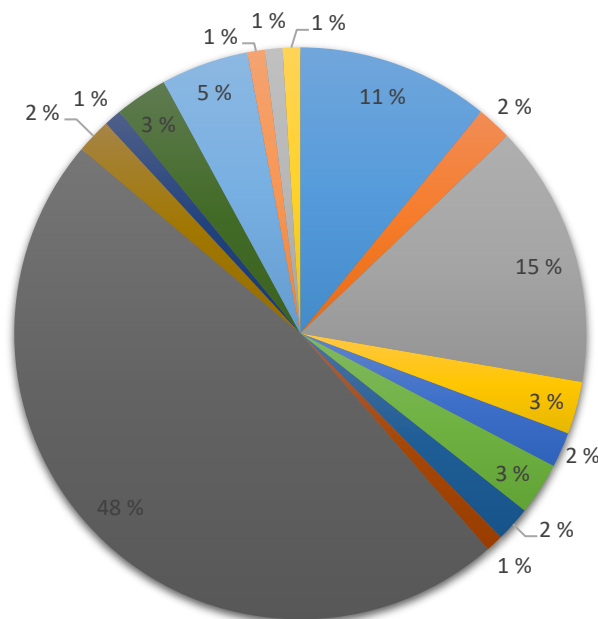
RVTS Nord har inngått et formalisert samarbeid med NAPHA om implementeringen av det veiledende materialet. Et samarbeidsmøte er arrangert i forbindelse med dette.

RVTS Nord har arrangert en dagskonferanse i Bodø med tema «Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord». Denne ble gjennomført i samarbeid med Nordland fylkeskommune, LEVE og VIVAT.

I Helsedirektoratets arbeidsgruppe for implementering av Veiledende materiell har vi deltatt på flere møter. Under RVTSenes årlige samling, denne gangen i Oslo, var veiledende materiell et hovedtema.

Konferanse i Bodø -Forebygging av selvskading og selvmord

Deltakerfordeling på kommuner på konferanse i Bodø

10.2 «Plan for suicidprevention bland samer i Norge, Sverige og Finland»

«Plan for suicidprevention bland samer i Norge, Sverige og Finland» er utviklet som et samarbeidsprosjekt mellom Samisk Nasjonal Kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SANKS) og Samerådet, og ble lansert i 2017. Planen

er ment som et tillegg til nasjonale selvmordsforebyggende planer, og fokuserer på utfordringer og behov hos noen samiske brukere, som de nasjonale planene ikke fanger opp. RVTS Nord bidrar til å gjøre planen kjent i tjenesteapparatet i vår region.

10.3 Arbeid med etterlatte ved selvmord

Fylkeslagene i LEVE i Nord-Norge har et samarbeid med RVTS Nord. Vi har et årlig samarbeidsmøte med fylkeslagene.

I 2018 har en representant fra RVTS undervist på to kurs for likemenn i regi av LEVE. En representant fra RVTS deltok på LEVE sin dagskonferanse på Hamar.

I forbindelse med Verdensdagen for selvmordsforebygging 10. september ble det holdt et større arrangement i regi av LEVE i Generalhagen i Harstad. Fra RVTS Nord deltok en representant med et innlegg. På arrangementet deltok også ordfører, i tillegg til representanter fra LEVE Troms.

10.4 Samarbeid med Vivat bidrag til kurset «Førstehjelp ved selvmordsfare og spredning av «Oppmerksom på selvmordstanker»

Vivat selvmordsforebygging sine kurs er en del av selvmordsforebyggende tilbudet fra RVTS Nord. Vi har kursledere både i «Førstehjelp ved selvmordsfare» og «OPS! Oppmerksom på selvmordstanker». Kurslederne har holdt kurs på ulike steder i regionen, med deltakere fra Bodø, Harstad, Ibestad, Kvæfjord, Nordreisa, Tromsø, Balsfjord, Lakselv, Andenes, Salangen. De representerte tjenestene var lærere, ansatte i psykiatrien, Statens barnehus, NAV, Kirkens SOS, primærhelsetjenesten, botilbud for enslige mindreårige asylsøkere, flyktningetjeneste, barnevernspedagog studenter, DPS, Rus og Psykiatritjeneste, asylmottak. Vi har 4 kursledere til hvert av de to kursene. En av disse ble utdannet til kursleder i OPS! i 2018.

I samarbeid med VIVAT Selvmordsforebygging kurser RVTS Nord alle studentene (cirka 100 stk) på andre året på medisinstudiet, ved Universitetet i Tromsø i «Førstehjelp ved selvmordsfare».

Samarbeidet mellom RVTS Nord, Vivat, SANKS og RVTS Midt om språklig og kulturell tilpasning av OPS! til de tre samiske språkene har blitt formalisert i løpet av året. I september holdt vi en workshop for ressurspersoner fra alle de tre samiske språkene. Målet med workshopen var å gi deltakerne erfaring med kurset OPS! i sin opprinnelige form og deretter samle innspill om nødvendige tilpasninger for å gjøre kurset egnet i en samisk kontekst. Dette prosjektet vil fortsette i 2019.

10.5 Økt kompetanse om kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko

I november 2018 holdt RVTS Nord to fagdager i Alta i samarbeid med DPS Vest- Finnmark. Tema for begge dagene var kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko. Den første dagen var for de som ikke hadde hatt denne opplæringen tidligere. Den andre dagen var en repetisjonsdag for de som hadde hatt denne undervisningen tidligere. Her ble det også lagt vekt på erfaringsutveksling i forhold til kartlegging og vurderinger, samt generelle tanker rundt å jobbe med selvmordsproblematikk.

10.6 Selvmord og selvskadingsproblematikk blant flyktninger og asylsøkere

Kompetansehevingstilbudet som vi gav til EM mottak i regionen i 2017 ble i mai 2018 gitt til Nordreisa kommune. Tema den første dagen var «Traumebevisst omsorg i arbeid med enslige mindreårige asylsøkere og fokus på selvmord- og selvskadingsatferd». Påfølgende dag gjennomførte vi kurset «Oppmerksom på selvmordstanker» med de samme deltakerne. Deltakerne var fra et kommunalt botilbud for enslige mindreårige, barnevernstjenesten, voksenopplæring og helsesøstertjenesten.

10.7 Selvskading

I 2018 startet vi et samarbeid med Bufetat Nord om en systematisk kompetanseheving i barnevernet og barnevernsinstitusjoner knyttet til selvmordsforebygging og selvskadingsproblematikk. Dette initiativet tok vi på bakgrunn av jevnlig forespørsler fra offentlig og privat barnevern og -institusjoner om kompetanseheving på disse temaene.

Vi deltok på konferansen til Landsforeningen for forebygging av selvmord og selvskading, LFSS, den 1. mars. Vi har startet et samarbeid med LFSS om kampanje «Plaster på såret», gjennom å spre informasjon om kampanjen og komme med innspill på tekst m. m til informasjonsmateriell.

10.8 Nettverksmøte for selvmordsforebyggende miljø

Vi har deltatt på det årlige nettverksmøtet mellom de selvmordsforebyggende fagmiljøene i Norge, som ble arrangert i Oslo i slutten av november. RVTSEne, Nasjonalt senter for selvmordsforskning og forebygging, Folkehelseinstituttet, VIVAT Selvmordsforebygging og LEVE møttes for å utveksle erfaringer, og informere hverandre om hva de ulike instansene jobber med. Drøftingstema var knyttet til ny nasjonal handlingsplan og hvilke signaler fagfeltet bør formidle til Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet.

10.9 Nasjonal folkeopplysningskampanje om selvmord

RVTS Nord er deltaker i den av NSSF initierte arbeidsgruppen som arbeider med planlegging og gjennomføring av en nasjonal folkeopplysningskampanje om selvmord. Det har vært avviklet to arbeidsgruppemøter i løpet av 2018.

11 Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen

Forskning og erfaring viser at store deler av den samiske befolkning opplever språklige og kulturelle barrierer i sitt møte med tjenesteapparatet, og dermed et mindre tilgjengelig hjelpeapparat. Likeverdige tjenester til den samiske befolkningen er avhengig av en kvalitetssikring av tilbudet og tilrettelegging for brukeren, noe som krever en større grad av kunnskap om samisk språk og kultur i tjenesteapparatet. For å øke kunnskapen i egen organisasjon, arrangerte RVTS Nord og Vivat en studietur for alle ansatte i Tromsø 12.-15. juni. Vi var innom kommunene Tana, Karasjok og Kautokeino, hvor vi hadde avtaler med ulike institusjoner og tjenester som har et ansvar for tilbudet til samisk befolkning. I Tana besøkte vi Indre Finnmark Tingrett, Tana kommune hvor vi fikk informasjon om kommunens arbeid med selvmordsforebygging og vold i nære relasjoner. Landsforeningen for etterlatte etter selvmord fortalte om samiske etterlattes spesielle behov. Vi møtte også historielaget i Tana hvor medlemmer som hadde opplevd brekking og tvangsevakuering under krigen, fortalte om sine erfaringer. I Karasjok hadde vi møte med representanter for Sametinget som informerte om Sametinget generelt og dets rolle i arbeid med vold, overgrep og selvmordsproblematikk spesielt.

Vi hadde møte med Regionalt samisk kompetansesenter (RESAK) som fortalte om sin virksomhet, det å tilby likeverdig behandlingstilbud til den samiske befolkning innen det statlige barne- og familievernet i Bufetat. På besøk hos Samisk nasjonalt kompetansesenter, psykisk helsevern og rus (SANKS) hørte vi om «Taushetskultur i Sápmi» og om «Selvmordsforebygging i en samisk kontekst». I Kautokeino møtte vi to representanter for den tidligere mannegruppa «Diveddut», som fortalte om sine erfaringer fra arbeidet med å bevisstgjøre menn om ansvaret for og viktigheten av å ta avstand fra vold og overgrep i Kautokeino. Vi hadde møte med representanter fra kommunen som jobbet med barn og unge. De fortalte om hvordan kommunen jobbet mot vold i nære relasjoner og hvordan kommunen jobbet med Tidlig innsats/samordning av tjenester for barn og unge og hvordan samisk perspektiv integreres i alle tiltak.

Studieturen bidro til at vi som ansatte både fikk mer kunnskap om samiske institusjoner og deres arbeid med vold, overgrep og selvmordsproblematikk og viktigheten av å ha kunnskap om samiske forhold for å gi likeverdige tjenester til samisk befolkning. I tillegg ble vi kjent med ulike fagpersoner og etablerte viktige samarbeidsrelasjoner for videre arbeid.

RVTS Nord er en samarbeidspart i prosjektet Jasska/Trygg, som høsten 2017 ble satt i gang som en oppfølging etter overgrepssakene i Tysfjord, i regi av Fylkesmann i Nordland og Tysfjord kommune. RTVS Nord har utarbeidet og driftet tiltaket «Plan for ivaretagelse og kompetanseheving av ansatte i Tysfjord kommune» som er en del av prosjektet. Tiltaket skal etter planen vare ut 2019, og innebærer blant annet jevnlig fagdager og tilbud om veiledning til ansatte i barnevernet, pleie og omsorg og rus og psykiatritjenesten i Tysfjord kommune. Samisk nasjonalt kompetansesenter, psykisk helsevern og rus (SANKS) er en viktig samarbeidspart i arbeidet. En fagdag ble arrangert i september med rundt 30 deltakere. RVTS Nord var i tillegg høringsinstans på Tysfjord kommune sin opplæringsplan om seksuelle overgrep til barn og unge Oaggi muv/Gjør meg trygg.

Som et ledd i arbeidet med ulike nasjonale opplæringsprogram og digitale opplæringsressurser arbeider RVTS Nord med å få integrert kunnskapsutvikling om den samiske befolkningen i programmene. Det kan omhandle temaer som historiske erfaringer/traumer, fornuksningspolitikken, etnisk diskriminering, taushetskultur, og vi har da vært opptatt av å hente inn forelesere fra samiske kompetansemiljø. Oversettelser/ kulturelle tilpasninger til de samiske språkene er en viktig del av dette arbeidet, og omhandler undervisningsprogram, kartleggingsverktøy og pedagogiske verktøy som for eksempel Snakke, Jeg vet og Tidlig Inn.

RVTS Nord var tilstede under lanseringen Norsk senter for menneskerettigheter (NIM) sin rapport "Temarapport 2018 – Vold og overgrep i samiske samfunn", på Norges Arktiske Universitet 22.juni. Vi har i tillegg kommet med innspill til oppfølging av rapporten på møte med NIM. Den 26. november inviterte Sametinget i samarbeid med Krisesentersekretariatet og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) til et seminar om vold mot kvinner og vold i nære relasjoner i samiske samfunn. RVTS Nord var tilstede med to representanter.

12 Flyktninghelse og tvungen migrasjon.

12.1 Enslige mindreårige asylsøkere

I forbindelse med de økte flyktningeankomstene i 2015, med en betydelig andel enslige mindreårige, ble det opprettet svært mange asylmottak og omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere i Nord Norge. Kompetanseheving til tjenesteapparatet som arbeider med enslige mindreårige har derfor vært et prioritert område for RVTS Nord de senere år. I 2018 ble mange asylmottak lagt ned, og ved utgangen av året var det kun ett asylmottak for enslige mindreårige igjen i Nord-Norge. Hjelpeapparatet og ansatte i mottak for enslige mindreårige rapporterte fortsatt om store utfordringer og stor maktesløshet, særlig i møte med enslige mindreårige asylsøkere med midlertidig opphold. Nedleggelse av og flytting mellom mottak skapte også mye bekymring og utrygghet. RVTS Nord fortsatte derfor i 2018 å prioritere kompetanseheving til den delen av tjenesteapparatet som arbeidet med enslige mindreårige asylsøkere. Dette ble gjort gjennom undervisning og veiledning til mottaksansatte, støtte til lokalt tjenesteapparat, undervisning på nasjonal fagsamling for ansatte i EM-mottak, samt undervisning på flere regionale og nasjonale arrangement i regi av andre aktører med fokus på enslige mindreårige asylsøkere og utfordringsbildet knyttet til midlertidige oppholdstillatelser.

12.2 Samarbeid med UDI og kompetanseheving til ansatte i asylmottak

RVTS Nord har videreført samarbeidet med UDI i 2018, blant annet gjennom gjensidig informasjonsutveksling og identifisering av kompetansehevingsbehov. RVTS Nord har tilbudt kompetanseheving til alle asylmottakene som er igjen i regionen, med en særlig vekt på asylmottak for enslige mindreårige, tilrettelagt avdeling og integreringsmottak. Her har vi bidratt med undervisning, veiledning og tilrettelagt for egen kompetanseheving med

fagstoff fra flyktning.net. Brukerne er representert i undervisning via intervjuer med asylsøkere og flyktninger i videoformat. Vi har undervist på fagdag for mottaksansatte som arbeider med retursamtaler. Ansatte i asylmottak har også deltatt på arrangement i regi av RVTS Nord som har rettet seg til bredden i tjenesteapparatet.

12.3 Kompetanseheving til bosettingskommuner.

Kompetanseheving til kommuner som bosetter flyktninger har vært et sentralt satsingsområde for RVTS Nord i 2018. Sammen med kommunene har vi arrangert en rekke kommunale og interkommunale fagdager for bredden i tjenesteapparatet i kommunene. Tilbakevendende tema har vært forfølgelse, flukt og tvunget eksil, traumatisering, traumebehandling og traumebevisst omsorg, foreldrerettede tiltak, forebyggende familieegjenforeningsamtaler, kultursensitivitet og menneskerettighetsbasert praksis, samt forebygging av selvmordsproblematikk. Fagdage har hatt et barn, unge, voksne og familieperspektiv. Fagdage har også bidratt med relevant kompetanse i arbeid med norske traumatiserte. Utover dette har vi undervist på telematikk, gitt råd om hvordan fagstoff fra flyktning.net kan benyttes til egen kompetanseheving og interne fagseminarer, samt gitt konsultasjon på løpende henvendelser. Vi har registrert en økende forespørsel fra ansatte i skole og barnehage, samt bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger.

12.4 Tortur

RVTS Nord har et stabilt fokus på å spre kompetanse om identifisering av torturoverlevende, kartlegging og dokumentasjon av torturskader, og behandling og rehabilitering av torturoverlevende. Kompetansehevingen skjer gjennom en kombinasjon av nettbasert formidling, undervisning, veiledning og konsultasjon. Brukerperspektivet er inkludert gjennom filmde intervjuer med torturoverlevende som benyttes i Stø Kurs, flyktning.net, på hjemmeside og i undervisning.

E-læringskurset Stø Kurs inneholder en egen del om tortur. Gjennom vår spredning av Stø kurs til DPSene i Nord-Norge har behandlere og miljøpersonell også blitt tilbudt opplæring i dette. Samtidig er de blitt gjort kjent med hvor de kan søke relevant fagstoff ved behov. Torturkompetansen i Stø Kurs gjøres også kjent for førstelinjetjenesten og kommunepsykologer ved at vi i økende grad også presenterer Stø Kurs for disse grupper.

RVTS Nord har gjennomført undervisningsoppdrag spesifikt på torturtemaet. Dette omhandlet blant annet undervisning om tortur i syriske fengsler, utredning og dokumentasjon av torturskader, samt behandling og rehabilitering av torturoverlevende for medisinerstudenter, på fysioterapiutdanninga og integrert i Krise- og traumeutdanningen til Universitetet i Tromsø (Campus Narvik).

Undervisning om tortur har også inngått som tema i en rekke undervisningsoppdrag der hovedtemaet har vært traumatisering og traumebehandling, samt flyktninghelse og tvungen migrasjon. RVTS Nord har gitt veiledning og konsultasjon ang torturoverlevende på løpende forespørsler, både til spesialisthelsetjenesten og kommunale tjenester.

12.5 Samarbeid med odontologiske kompetansesenteret

RVTS Nord har videreført samarbeidet med Odontologiske kompetansesenter i regionen (TkNN), vedrørende TOO-prosjektet. Vi har tidligere år hatt svært tett samarbeid. I 2018 har vi etter avtale med TOO ved TkNN bidratt ved at vi har vært tilgjengelige for veiledning og drøfting ved behov. Vi har i 2018 tatt initiativ til videre samarbeid også i 2019.

12.6 Menneskerettighetsbasert praksis, tortur og seksualisert vold i krig og konflikt

RVTS Nord understreker viktigheten av en menneskerettighetsbasert praksis i arbeid med flyktninger, asylsøkere og ofre for menneskehandel. Dette er integrert i vår kompetansehevende virksomhet. To manualer har særlig vært vektlagt overfor tjenesteapparatet i denne sammenheng: "Istanbul Protocol. Manual on Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment" og "Mental health and gender-based violence. Helping survivors of sexual violence in conflict – a training manual". I forbindelse med Nobels fredspris i 2018 satte vi et ekstra fokus på seksualisert vold i krig og konflikt og hvordan tjenesteapparatet kan hjelpe overlevende som lever i eksil i Norge.

12.7 Fysioterapi og kropporientert traumebehandling

RVTS Nord har siden høsten 2018 hatt et økt fokus på kroppsperspektivet, blant annet gjennom ansettelse av fysioterapeut i ettårig engasjementstilling. Det har styrket vårt kompetansehevende tilbud i forhold til fysioterapi og kropporientert traumebehandling form av veiledning og undervisning. Kompetansen har blitt benyttet innenfor flere av RVTS sine temaområder, med et hovedfokus på flyktninghelse og tvungen migrasjon, tortur og traumebehandling. Metoden Balansekode er blitt brukt i undervisningssammenheng til tjenesteytere som møter traumatiste og voldsutsatte. Satsingen fortsetter våren 2019 med kurs for klinikere i Balansekode.

12.8 Likeverdige helsetjenester

RVTS Nord tar opp temaet likeverdige helsetjenester i våre øvrige kompetansehevende tiltak. Vi har hatt et samarbeid med rådgiver ved Universitetssykehuset Nord-Norge som har arbeidet spesielt med denne tematikken. Retten til likeverdige helsetjenester formidles også i flyktning.net, andre e-læringsprogram og på vår hjemmeside.

12.9 Spredning av veiledende materiell

RVTS Nord har fortsatt spredning av veiledende materiell og manualer for tjenesteapparatet som arbeider med asylsøkere og flyktninger, inkludert torturoverleverer. Dette har vi gjort i undervisning, konsultasjon og veiledning, samt på hjemmeside, face bakk og via flyktning.net. Særlig fokusert materiell har vært «Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente» (IS-1022) og «God kommunikasjon via tolk – Veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og helsepersonell i helse- og omsorgstjenestene» (IS-1924).

13 Kjønnsmestelse, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll

RVTS Nord integrerer alltid temaområdene negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnsmestelse inn i undervisning der det er naturlig. Tematikken tas også alltid opp når RVTS bistår kommuner i å utarbeide handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Vi har i år som foregående år fulgt opp lokalt nettverksarbeid, spesielt i Tromsø kommune, med deltakelse på flere av deres arrangementer og nettverksmøter. Vi bidrar med veiledning, både løpende og med faste samarbeidsparter. Vi har deltatt på dialogmøter i 2018 med Bufdir og Helsedirektoratet. I 2017 kom den nye handlingsplanen «retten til å bestemme over eget liv». RVTS Nord sitt arbeid med negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnsmestelse er i tråd med både tilskuddsbrev, egen økonomisøknad, og handlingsplanen «retten til å bestemme over eget liv». Tiltak i 2018 som har vært spesifikt rettet mot temaområdene har inkludert bidrag for kursing av endringsagenter, regional konferanse i Bodø, foredrag om temaområdene på ulike arenaer og koordinering av regionalt nettverk.

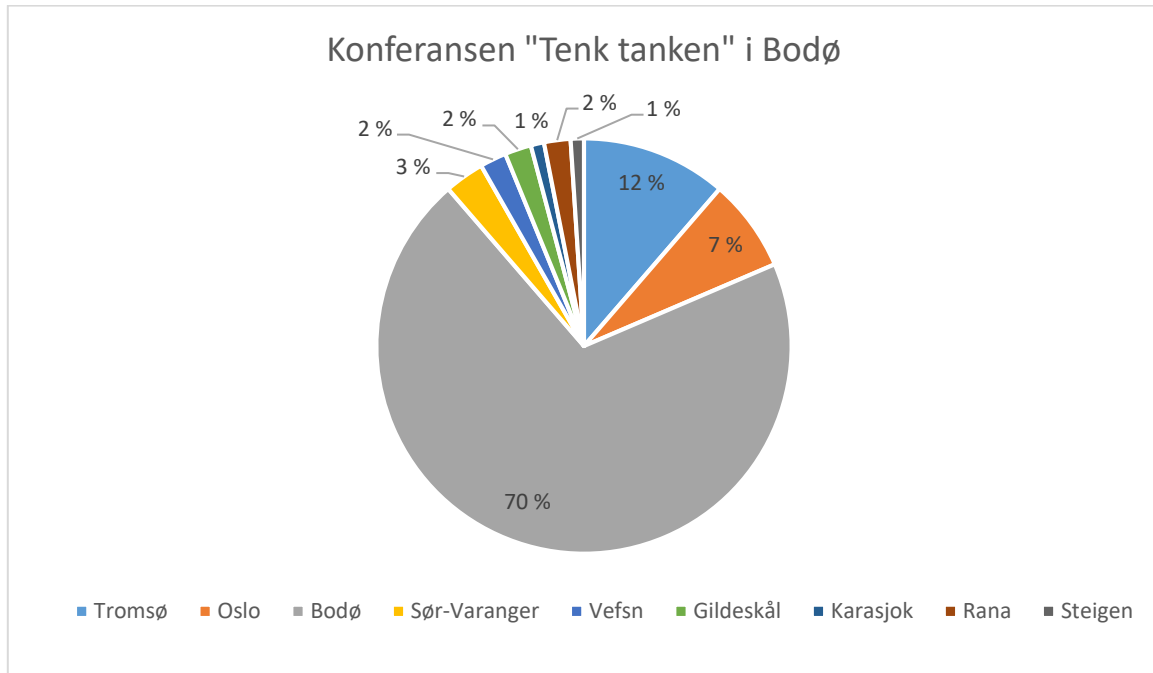
Det ble gitt anledning til å søke om ekstra tilskudd til spesifiserte prosjekter knyttet til kjønnsmestelse, og RVTS Nord fikk tildelt kr 400 000,- over kap 762 post 70.

13.1 Gjennomførte kompetansehevende tiltak

I tillegg til at temaområdene integreres i øvrige undervisningsopplegg har vi bidratt med følgende kompetansehevende tiltak i 2018:

- RVTS Nord har i 2018 samarbeidet med lokalt nettverk om fagseminar, deriblant ved å holde foredrag på utvidet nettverksmøte.
- RVTS Nord bidro med innlegg om temaene på handlingsplankonferansen «Barndommen følger deg resten av livet» på oppdrag fra Bufdir.
- RVTS Nord bidro i paneldebatt ved KUN sitt seminar i Tromsø, dette var et arrangement som ble gjennomført i samarbeid med «IMDi og født fri».
- RVTS Nord arrangerte i oktober 2018 regional konferanse i Bodø om menneskehandel, negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnsmestelse. Konferansen ble i arrangert av RVTS Nord, det faglige programmet om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnsmestelse ble utarbeidet i samarbeid med Bufetat region Nord, IMDi Nord og krisesenteret i Salten. Konferansen «Tenk tanken» inkluderte tema som handlingsplan, kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnsmestelse og negativ sosial kontroll

(Bufdir), LHBTIQ personer fra minoritetsamfunn, endringsagenter og muligheter for etablering av kommunale eller interkommunale nettverk. Kommunalt tjenesteapparat og frivillige organisasjoner bidro faglig. Konferansen ble streamet. 107 deltakere fra frivillige organisasjoner og ulike deler av tjenesteapparatet deltok med å være fysisk til stede, og 110 unikes ip-adresser var oppkoblet og fulgte konferanse på streaming.

13.2 Gjennomførte regionale nettverksmøter

I tråd med tilskuddsbrev samt handlingsplanens tiltak 23 ble det gjennomført regionalt nettverksmøte med Bufetat region Nord og IMDi Nord i februar 2018. En effekt av konferansen har medførte økt kontakt i nettverket.

13.3 Tiltak for holdningsendring og kunnskap i berørte miljøer

RVTS Nord har i 2018 i tråd med tilskuddsbrev og handlingsplanens tiltak 14 arbeidet målrettet med kursing av endringsagenter. Vi har hatt samarbeid med Tverrkulturell Helseinfo (THI) i arbeidet med kursing, i påvente av planlagt ekspertkonferanse/ samarbeid på tvers av RVTSene. THI fikk økonomisk og praktisk støtte fra RVTS Nord til å gjennomføre kurs for endringsagenter med kjønnslemlestelse som hovedtema i Mosjøen. Flere av deltakerne har selv holdt kurs i etterkant til berørte. THI og RVTS Nord har også samarbeidet om kurs for endringsagenter i Tromsø og Bodø i 2018. For disse kursene fikk THI midler fra IMDi til gjennomføringen. Kurset innebærer også oppfølging fra THI til deltakerne. Til sammen ble 23 kvinner kurset i regi av THI i samarbeid med bla RVTS Nord i vår region i 2018. Flere av deltakerne har alt selv holdt kurs i sine egne miljøer i etterkant. Vi har med alle våre tiltak beskrevet over, også fulgt opp handlingsplanens tiltak 18c) og 25a).

14 Menneskehandel

RVTS Nord har utført kartlegging av aktører og virksomheter i Region Nord som har kunnskap om temaet og de som har behov for kompetansebygging. Kartleggingen viser at kompetansebehovet er stort og undervisningen i 2018 har hatt fokus på identifikasjonsindikatorerne som utgangspunkt for handlingskompetanse. Vi har målrettet vårt arbeid spesielt mot barnevernstjenesten, politi, NAV, krisesentrene og flyktningefeltet for å søke et større nettverkssamarbeid for kompetansebygging og samarbeid. Dette er et arbeid som vil videreutvikles i 2019.

På initiativ fra RVTS Nord har vi etablert en nettverksgruppe hvor alle RVTSene møtes jevnlig for felles faglig oppdatering, erfaringsutveksling og samarbeid. Vi har etablert nettverk og samarbeid med blant annet Helen Bamber Foundation som har utviklet undervisningsopplegg spesielt retta mot helse - og omsorgstjenesten. Det kan være aktuelt å få oversatt og tilpasset deler av undervisningsopplegget mot helsetjenesten i Norge. RVTS Nord er sammen med RVTS Vest representant for alle RVTSene i Koordineringsenheten for ofre om menneskehandel (KOM) sitt nettverk. Det er avviklet 3 samarbeidsmøter i 2018, videre har vi deltatt på tre konferanser i regi av KOM/Bufdir/MIGMA.

RVTS Nord er en av 12 medlemmer i Helsedirektoratets nasjonale nettverk for arbeid mot menneskehandel i helse- og omsorgstjenestene (NMH)⁴. Nettverket er en arena for erfaringsutveksling hvor tidlig identifisering, identifisering av «best practice» for helsemessig oppfølging og utvikling av informasjons- og opplæringstiltak for helse –og omsorgspersonell har fokus. Arbeidet i nettverket kan være rådgivende for Helsedirektoratets arbeid på menneskehandel-feltet, blant annet oppdatering av informasjon og råd gitt i Helsedirektoratets veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente. RVTS Nord har også oppdatert temaet om menneskehandel på Flyktning.net – Ressursportalen om asylsøkere og flyktninger.

Menneskehandel, negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse var tema på den Regionale konferansen «Tenk Tanken» 10 og 11. oktober som vi arrangerte i Bodø. Konferansen er omtalt i kapittelet 13 over «Kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll».

15 Radikalisering

15.1 Overordnet nettverksbygging RVTS

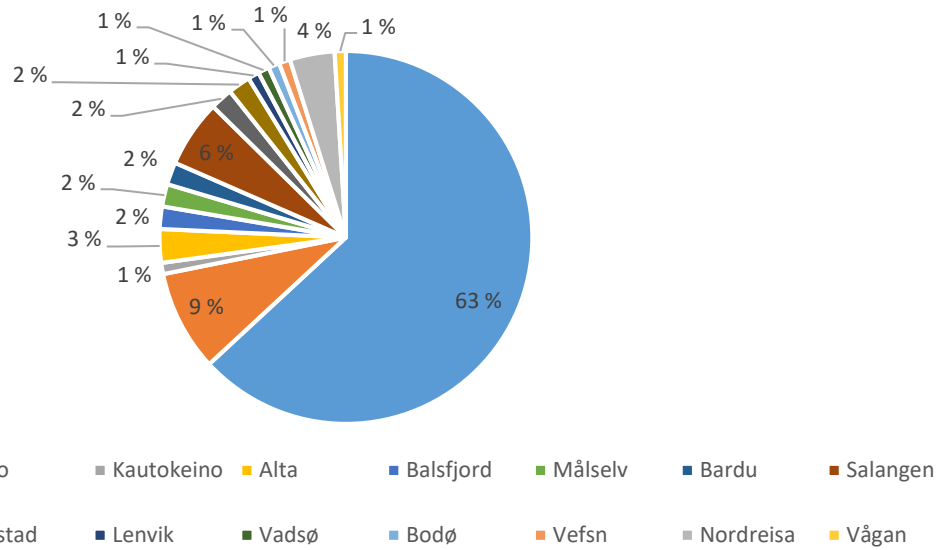
RVTS Nord har deltatt i nasjonalt nettverk mot radikalisering og voldelig ekstremisme. RVTSene møtes to ganger hvert år for å evaluere, prioritere og utvikle våre kompetansehevingstiltak. Nettverket har i 2018 søkt kompetanseheving og kunnskap på området radikalisering og voldelig ekstremisme ved deltakelse i internasjonale forskning og ved studiereiser og konferanser.

15.2 Regional konferanse

Det ble arrangert en regional konferanse i Tromsø 6. november, hvor temaet var «Demokrati, medborgerskap og forebygging av voldelig ekstremisme i skolen». Konferansen var et samarbeid mellom Tromsø kommune, Troms politidistrikt og RVTS Nord. Konferansen var rettet mot lærere og skolehelsetjeneste i ungdomsskole og videregående skole. Den inkluderte også andre som arbeider forebyggende med utsatt ungdom som barnevern, utekontakt, politi, konfliktråd, flyktningetjeneste og asylmottak i hele regionen. Hovedvekt av deltakere var fra Troms og Finnmark, men her var også deltakere fra Nordland og landet for øvrig. Forelesere var Christer Mattsson som bidro med «ekstremisten i klasserommet», Anders Lundesgaard fra RVTS Nord som bidro med «Negative barndomsminner som forløpere for ekstremisme» og Kai Krogh fra RVTS Nord som bidro med temaet «mestring som forebygging». I tillegg presenterte Tromsø kommune og Troms politidistrikt felles handlingsveileder ved bekymring for radikalisering. Veilederen rulles ut i 21 kommuner i Troms.

⁴ Tiltak 16 https://www.regjeringen.no/contentassets/2b3b502659e348189abd086306ef0d19/jd_regjeringens-handlingsplan-mot-menneskehandel.pdf

Konferanse i Tromsø om voldelig ekstremisme

Deltakere fordelt på kommune

15.3 Konsultasjonsteam

RVTS Nord har i 2018 deltatt i Konsultasjonsteam mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i Nord-Norge, som møtes ukentlig. Konsultasjonsteamet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme er en tverrfaglig sammensatt arbeidsgruppe. Målsettingen er å styrke tjenestenes kompetanse på å identifisering og forebygging av ulovlig radikaliserings blant ungdom i Nord-Norge. Radikaliserings forstås her som en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål. Konsultasjonsteamet har sete i Troms Politidistrikt etter modell fra Infocus-modellen i Aarhus og konsultasjonsteamet mot vold og overgrep ved Barnehuset i Tromsø.

RVTS Nord har også gitt egne konsultasjoner i andre relevante saker, blant annet til Konfliktrådene i regionen vedrørende straffegjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. RVTS har bidratt med veiledning og kompetanseheving til konfliktrådene.

15.4 Kunnskapsformidling radikaliserings og voldelig ekstremisme

RVTS Nord var medarrangør da «Nasjonal konferanse» i regi av RVTS ble arrangert i Trondheim 18. og 19. april. Tema for konferansen var «Morgendagens største trussel Høyre- eller islamistisk ekstremisme?». Konferansen satte søkelyset på de endringene vi ser i trusselbildet nasjonalt og internasjonalt, og hvordan vi kan møte de utfordringer som ligger i disse endringene. Hovedfokuset var på hverdagsforebygging og de underliggende årsaker.

RVTS Nord bidro også med presentasjon/workshop på RVTS Vest sin «Septemberkonferanse» i 2018, om traumer og utenforskap. Tema for konferansen var «Barndomstraumer som forløpere for radikaliserings voldelig ekstremisme, implikasjoner for forebygging». I norsk kontekst er utenforskap også ofte fellesnevneren for dem som velger ekstreme miljøer. Samtidig vet vi at godt identitetsarbeid, sosial støtte og fellesskapsfølelse er beskyttende faktorer som fremmer inkludering og motstandsdyktighet både på samfunnsplan, og i det praktiske eller kliniske arbeidet. Dette gikk som en rød tråd gjennom hele konferansen. Det er i 2018 gjennomført kompetansehevingsprogram over hele landet. Nasjonalt har store kommuner, og kommuner med rapporterte utfordringer blitt prioritert. Kompetanseheving er også gitt til kommuner der bekymringen for radikaliserings og ekstremisme er lav, men der ønske om å forebygge foreligger. Målgruppene for undervisning og veiledning har vært helsepersonell, sosialarbeidere og skole, NAV, SLT, tjenester for flyktninger, PPT, frivillige, trossamfunn, politi og spesialisthelsetjeneste. E-læringsportalen Utveier.no revideres fortløpende og brukes aktivt i undervisning og workshop.